

IZGLĪTĪBA

2016.gada augusts
pēc jūlija aptaujas datiem

„Baltic International Bank Latvijas barometra” apraksts

„Baltic International Bank Latvijas barometrs” ir Latvijas iedzīvotāju noskaņojuma, viedokļu un attieksmes pret dažādiem sociāliem, ekonomiskiem u.c. jautājumiem pētījums, kurš ietver arī dažādu sfēru pazīstamu ekspertu vērtējumu un cēloņsakarību analīzi.

„Baltic International Bank Latvijas barometrs” tiek veidots katru mēnesi, un tajā tiek pēfītas konkrētā brīža aktuālākās norises. Paralēli katrā no aptaujām sabiedrībai tiek uzdots arī indikatoru jautājumu kopums, kas norāda uz vispārējā sabiedrības noskaņojuma izmaiņām.

Dati tiek iegūti SKDS Latvijas pastāvīgo iedzīvotāju aptaujā, veicot tiešās intervijas respondentu dzīves vietās. Ar stratificētās nejaušās izlases metodi katru mēnesi tiek aptaujāti ne mazāk kā 1000 respondenti vecumā no 18 līdz 74 gadiem visā Latvijā. Izlase ir reprezentatīva attiecībā pret ģenerālo kopumu. Pētījuma statistiskā kļūda kopējiem atbilžu sadalījumiem nepārsniedz + / - 3% robežas.

„Baltic International Bank Latvijas barometra” satura rādītājs

Informācija par „Baltic International Bank Latvijas barometru”	2
I DAĻA - INDIKATORI	
Kopējais sabiedrības noskaņojums	4
Tagadnes un nākotnes vērtējums	4
Kopējās situācijas attīstības vērtējums	5
Latvijas ekonomikas stāvokļa vērtējums	6
Ģimenes materiālā stāvokļa vērtējums	9
Iespēju atrast labu darbu vērtējums	11
Valdības darba vērtējums	12
II DAĻA - IZGLĪTĪBA	
Izglītības kvalitātes vērtējums	14
Uzskati par izglītības nozīmi darba tirgū	15
Uzskati par pedagogu algu jauno modeli	17
Skolās nepieciešamās pārmaiņas	17
III DAĻA - EKSPERTU KOMENTĀRI PAR PĒTĪJUMA REZULTĀTIEM	
Dr.paed. Aldis Baumanis, Asoc. prof. Gundars Bērziņš, Dr.iur. Jānis Grasis, Ineta Īvāne, Dr.oec. Oļegs Krasnopjorovs, Nodarbinātības valsts aģentūra, Zaiga Priede, Dr.pol.sc. Feliciana Rajevska, Dr.paed. Inga Stangaine, Ieva Strode	
PIELIKUMI	
Aptaujas tehniskā informācija	26
Aptaujā izmantotā anketa	27

„Baltic International Bank Latvijas barometra” vajadzībām veiktās aptaujas tehniskā informācija

Aptaujas dati iegūti pētījumu centra SKDS Latvijas pastāvīgo iedzīvotāju aptaujā laika posmā no 16.07.2016. līdz 27.07.2016. Ar stratificētās nejaušās izlases metodi, veicot tiešās intervijas respondentu dzīves vietās, tika aptaujāti 1003 respondenti vecumā no 18 līdz 74 gadiem visā Latvijā.

I DAĻA – INDIKATORI

„Baltic International Bank Latvijas barometra” galvenie rezultāti

2016.gada jūlijā veiktās aptaujas dati liecina, ka mēneša laikā iedzīvotāju noskaņojums ir uzlabojies. Tiesa, Nākotnes vērtējuma indekss mēneša laikā ir samazinājies par vienu punktu. Jāpiebilst arī, ka, salīdzinot ar jūniju, jūlijā lielākais pieaugums ir vērojams valdības darba vērtējuma indeksā (par deviņiem punktiem), gandrīz atgriežoties maija līmenī.

- 26% respondentu 2016.gada jūlijā uzskatīja, ka **situācija Latvijā kopumā attīstās** pareizā virzienā, bet pretēju viedokli puda 47% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju. Kopējās situācijas attīstības vērtējuma indekss mēneša laikā ir nedaudz uzlabojies (jūnijā: -22, jūlijā: -21).

- Kopumā 5% respondentu **pašreizējo Latvijas ekonomikas stāvokli** uzskatīja par labu. Negatīvi ekonomikas stāvokli vērtēja 49% aptaujas dalībnieku. Salīdzinot ar 2016.gada jūniju, jūlijā pašreizējā Latvijas ekonomikas stāvokļa indekss ir uzlabojies (no -32 jūnijā līdz -27 jūlijā).

- Lūgti novērtēt **Latvijas ekonomikā notiekošās izmaiņas**, 10% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju 2016.gada jūlijā uzskatīja, ka Latvijas ekonomikas situācija šobrīd uzlabojas. Uz situācijas pasliktināšanos norādīja 31% respondentu. Latvijas ekonomikas stāvokļa izmaiņu virziena indekss mēneša laikā nav mainījies: gan jūnijā, gan jūlijā tas bija -21.

- Savukārt prognozējot, kas **notiks ar Latvijas ekonomiku pēc gada**, 14% aptaujāto iedzīvotāju 2016.gada jūlijā puda viedokli, ka situācija būs uzlabojusies. Pesimistiski noskaņoti šajā sakarā bija 24% aptaujas dalībnieku. Jāpiebilst, ka Latvijas ekonomikas stāvokļa attīstības prognozes indekss mēneša laikā ir pasliktinājies (no -4 līdz -6), un šobrīd ir zemākais novērotais vērtējums kopš 2015.gada oktobra.

- Vērtējot **savas ģimenes pašreizējo materiālo situāciju**, 14% respondentu 2016.gada jūlijā to uzskatīja par labu. Par sliktu savas ģimenes materiālo stāvokli atzina 27% aptaujas dalībnieku. Pašreizējā ģimenes materiālā stāvokļa vērtējuma indekss mēneša laikā ir pakāpies no -14 līdz -9.

- Prognozējot, kā **pēc gada būs mainījies viņu ģimenes finansiālais stāvoklis**, 20% puda viedokli, ka tas būs uzlabojies. Uzskaits, ka ģimenes materiālais stāvoklis pēc gada būs pasliktinājies, pausts retāk (12%). 2016.gada jūnija un jūlija aptauju datu salīdzinājums liecina, ka ģimenes materiālā stāvokļa attīstības prognozes indekss mēneša laikā ir nedaudz uzlabojies (jūnijā: +4, jūlijā: +5).

Mēneša laikā notikušās izmaiņas (06.2016.-07.2016.)	
KOPĒJIE INDEKSI	izmaiņas punktos
Kopējā noskaņojuma INDEKSS	↑ +3
Tagadnes vērtējuma INDEKSS	↑ +4
Nākotnes vērtējuma INDEKSS	↓ -1
APAKŠINDEKSI	izmaiņas punktos
Kopējās situācijas attīstības vērtējums	↑ +1
Pašreizējā ekonomikas stāvokļa vērtējums	↑ +5
Latvijas ekonomikas stāvokļa izmaiņu vērtējums	→ 0
Latvijas ekonomikas stāvokļa attīstības prognozes	↓ -2
Pašreizējā ģimenes materiālā stāvokļa vērtējums	↑ +5
Ģimenes materiālā stāvokļa attīstības prognozes	↑ +1
Darba izredžu vērtējums	↑ +4
Valdības darba vērtējums	↑ +9

Tabulā attēlotas mēneša laikā notikušās izmaiņas (starpība punktos) "Baltic International Bank Latvijas barometra" ietvaros mēritajos indeksos. Visi indeksi var svārstīties no +100 (visi vērtējumi pozitīvi) līdz -100 (visi vērtējumi negatīvi).

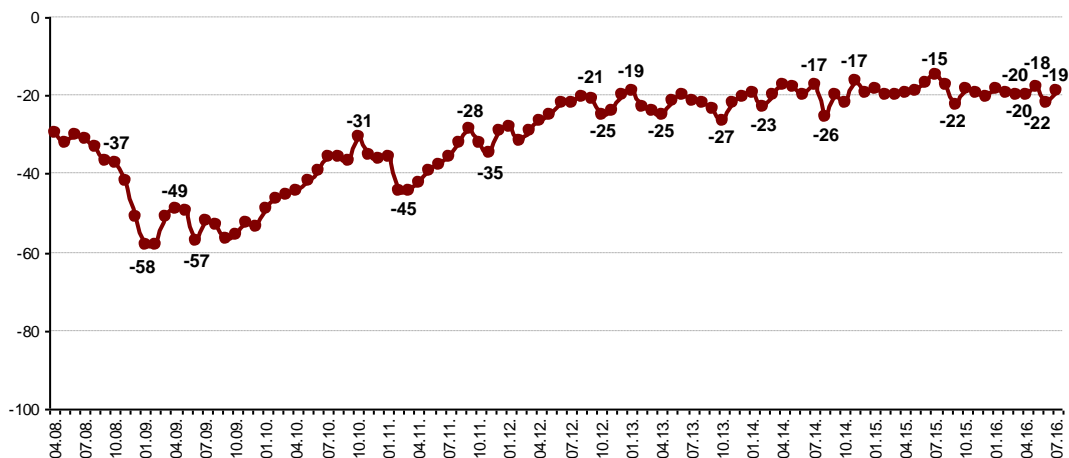
- Kopumā 8% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju 2016.gada jūlijā norādīja, ka **iespējas Latvijā atrast labu darbu** ir labas. Par sliktām šīs izredzes atzina 59% respondentu. Salīdzinot ar 2016.gada jūniju, jūlijā Darba izredžu vērtējuma indekss ir paaugstinājies (no -41 līdz -37).

- Apmierinātību ar **valdības darbu** 2016.gada jūlijā puda 20% respondentu, bet neapmierināti bija 72%. Raksturojot vērtējuma izmaiņas, jāsecina, ka mēneša laikā Valdības darba vērtējuma indekss ir ievērojami pakāpies (no -45 jūnijā līdz -36 jūlijā).

Kopējais sabiedrības noskaņojums

Kopējā noskaņojuma INDEKSS

Visi respondenti

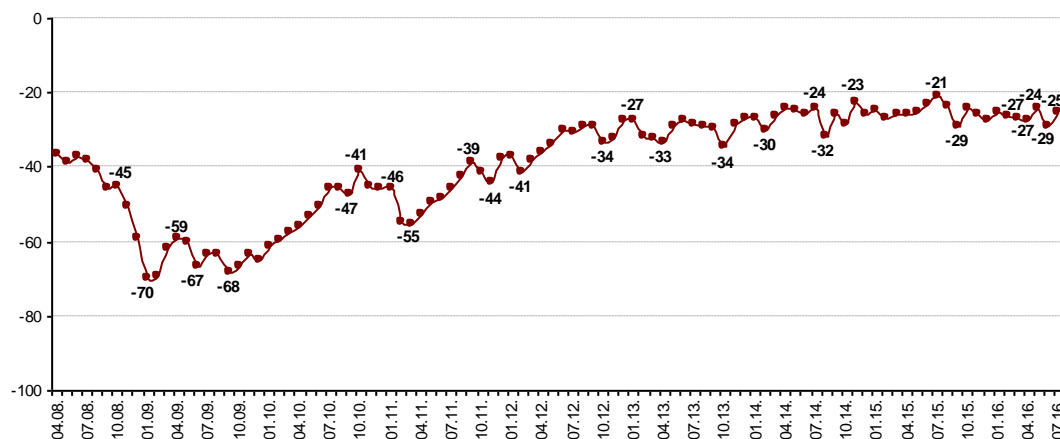

„Baltic International Bank Latvijas barometra” dati liecina, ka 2016.gada jūnijā, salīdzinot ar jūliju, iedzīvotāju noskaņojums ir uzlabojies: Kopējā noskaņojuma indekss ir paaugstinājies no -22 jūnijā līdz -19 jūlijā.

Tagadnes un nākotnes vērtējums

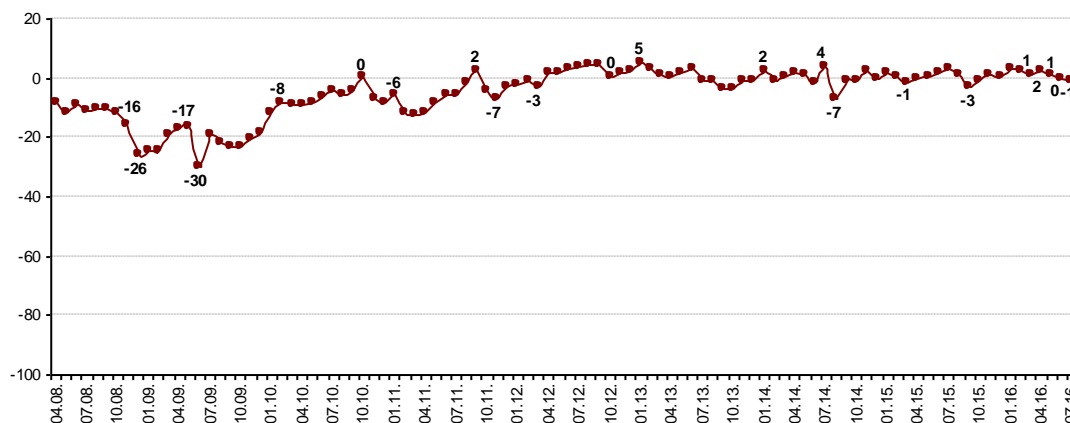
Tagadnes vērtējuma INDEKSS

Visi respondenti

Nākotnes vērtējuma INDEKSS

Visi respondenti

Tagadnes vērtējuma indekss 2016.gada jūlijā ir pakāpies no -29 līdz -25, bet Nākotnes vērtējuma indekss mēneša laikā ir pazeminājies par vienu punktu (no 0 līdz -1).

Kopējā noskaņojuma indekss ir aprēķināts, balstoties uz „Baltic International Bank Latvijas barometrā” iegūtajiem rādītājiem par iedzīvotāju attieksmi pret kopējo situāciju Latvijā, valdības darbu, ekonomikas stāvokli un tā attīstības tendencēm, darba iespējām, kā arī iedzīvotāju materiālā stāvokļa pašvērtējumu. Kopējā noskaņojuma indekss ir iegūts no 8 apakšindeksiem, kas detalizētāk analizēti tālāk materiālā. Indekss var svārstīties no +100 (visi vērtējumi pozitīvi) līdz -100 (visi vērtējumi negatīvi).

Tagadnes vērtējuma indekss tiek aprēķināts kā vidējais rādītājs no 6 apakšindeksiem (kopējās situācijas attīstības vērtējuma, pašreizējā ekonomikas stāvokļa vērtējuma, ekonomikas stāvokļa izmaiņu virziena vērtējuma, pašreizējā ģimenes materiālā stāvokļa vērtējuma, darba izredžu vērtējuma un valdības darba vērtējuma indeksa).

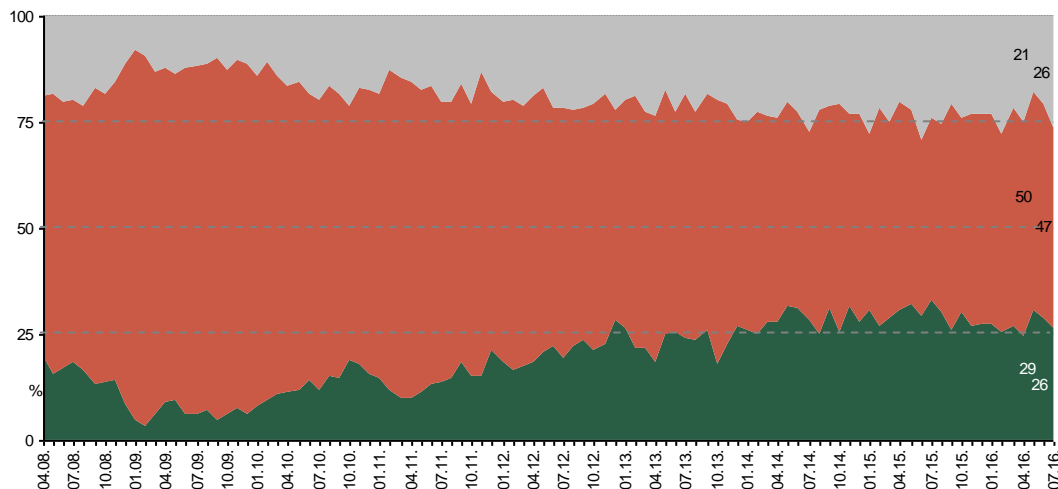
Nākotnes vērtējuma indekss tiek aprēķināts kā vidējais rādītājs no 2 apakšindeksiem (Latvijas ekonomikas stāvokļa attīstības prognozes un ģimenes materiālā stāvokļa attīstības prognozes).

Kopējās situācijas attīstības vērtējums

Vai, Jūsaprāt, situācija Latvijā kopumā attīstās pareizā vai nepareizā virzienā?

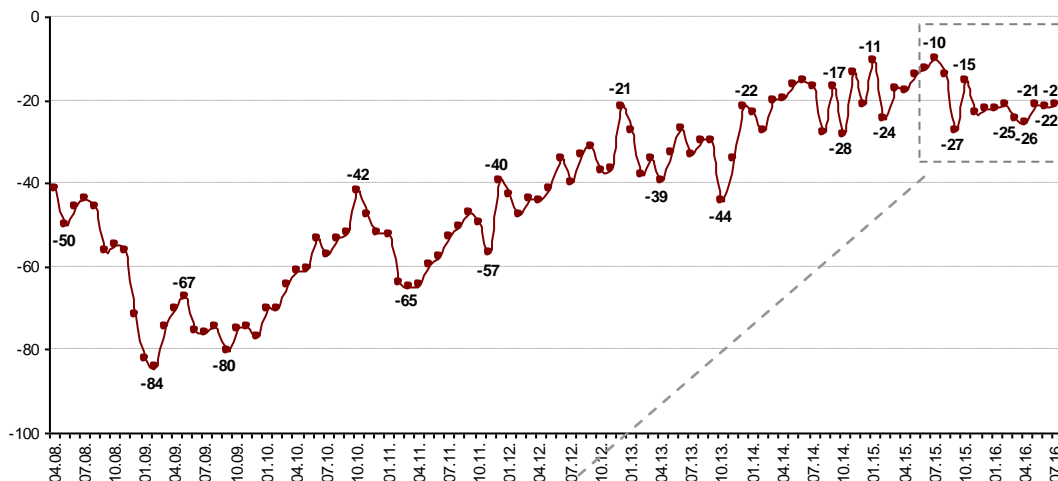
Grūti pateikt
Nepareizā
Pareizā

Visi respondenti

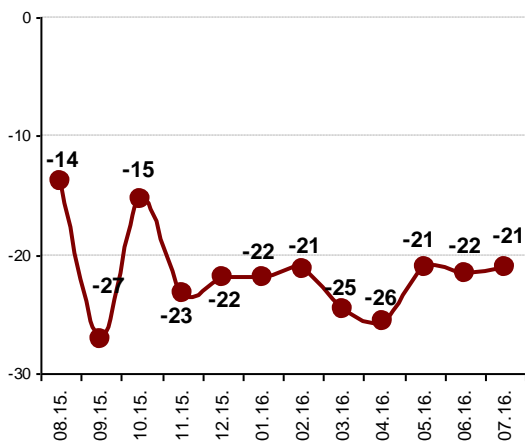
Kopējās situācijas attīstības vērtējuma INDEKSS

Visi respondenti

Kopējās situācijas attīstības vērtējuma INDEKSS (08.2015.-07.2016.)

Visi respondenti

Saskaņā ar aptaujas datiem 26% respondentu 2016.gada jūlijā uzskatīja, ka situācija Latvijā kopumā attīstās pareizā virzienā (pirms mēneša tā domāja 29%). Attīstības virzienu par nepareizu atzina 47% respondentu (pirms mēneša: 50%). Kopējās situācijas attīstības vērtējuma indekss mēneša laikā ir nedaudz uzlabojies (jūnijā: -22, jūlijā: -21).

Apakšindeksi atspoguļo pozitīvo un negatīvo vērtējumu īpatsvaru starpību, kur daļēji pozitīvo/negatīvo vērtējumu minēšanas biežums (%) ir reizināts ar koeficientu 0.5, bet pilnībā pozitīvo/negatīvo vērtējumu minēšanas biežums - ar koeficientu 1. Līdz ar to indekss var svārstīties robežās no +100 līdz -100.

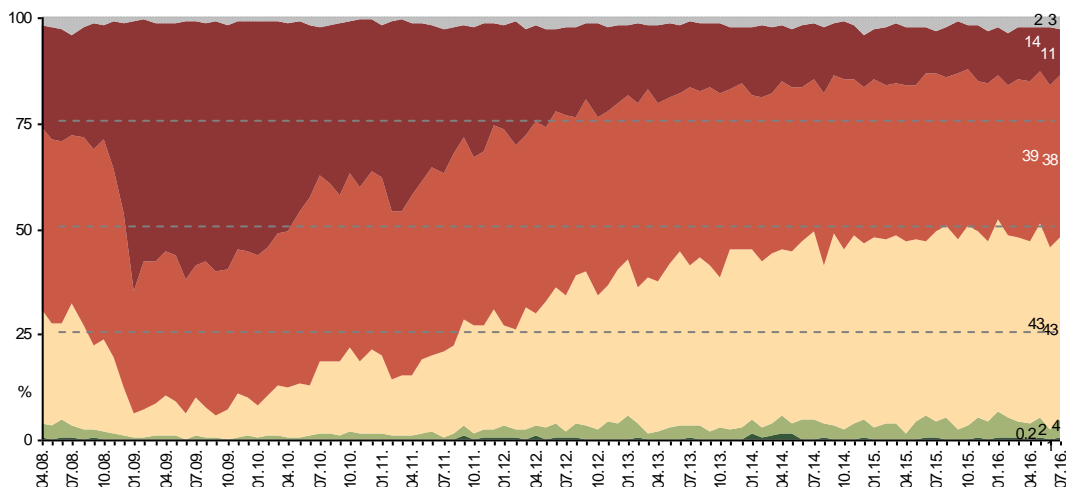
Latvijas ekonomikas stāvokļa vērtējums

Pašreizējā Latvijas ekonomiskā stāvokļa vērtējums

Kā Jūs novērtētu pašreizējo Latvijas ekonomikas stāvokli? Vai, Jūsuprāt, tas ir...

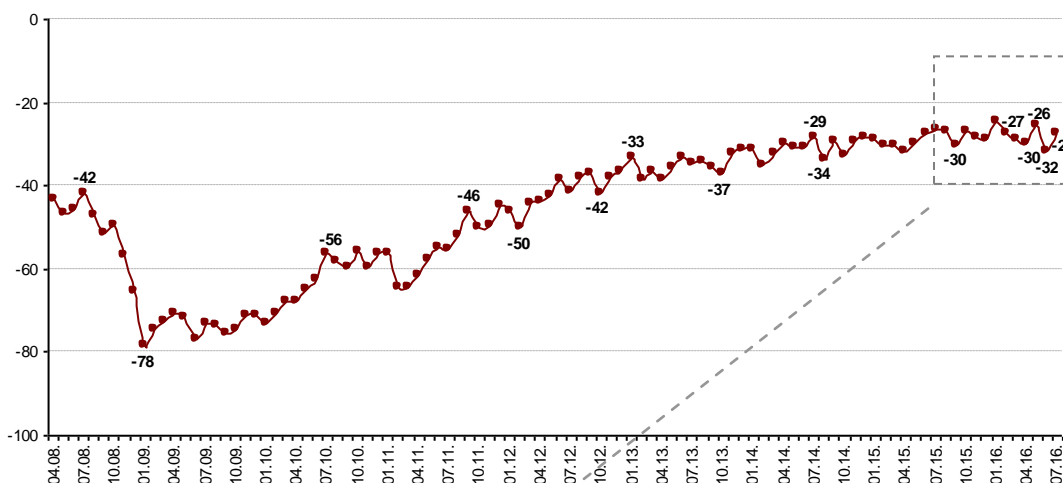
- Grūti pateikt
- Ļoti slikts
- Drīzāk slikts
- Viduvējs
- Drīzāk labs
- Ļoti labs

Visi respondenti

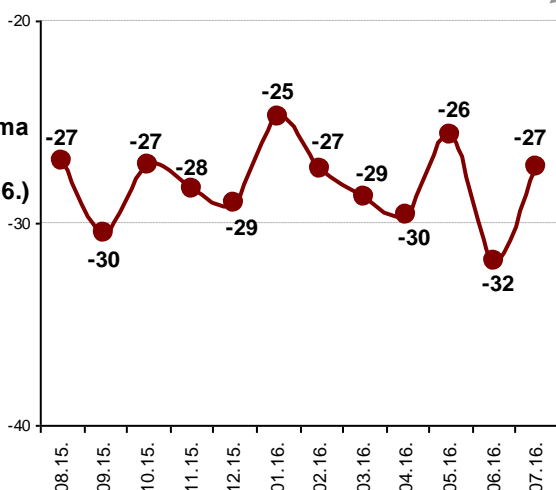
Pašreizējā ekonomikas stāvokļa vērtējuma INDEKSS

Visi respondenti

Pašreizējā ekonomikas stāvokļa vērtējuma INDEKSS (08.2015.-07.2016.)

Visi respondenti

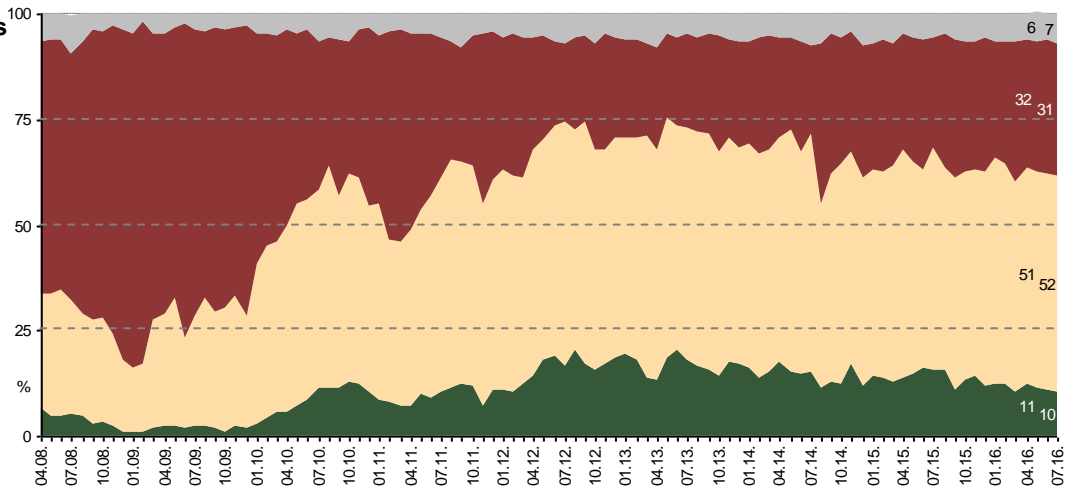

2016.gada jūlijā ir uzlabojies pašreizējā Latvijas ekonomikas stāvokļa vērtējums: indekss no -32 jūnijā ir pakāpies līdz -27 jūlijā. Par labu Latvijas ekonomikas stāvokli uzskatīja 5% respondentu (jūnijā: 2%), bet par sliktu – 49% (jūnijā: 53%). Nedaudz vairāk kā 2/5 (43%) respondentu norādīja, ka pašreizējais Latvijas ekonomikas stāvoklis ir „viduvējs” (jūnijā: 43%).

Latvijas ekonomikas stāvokļa izmaiņu vērtējums

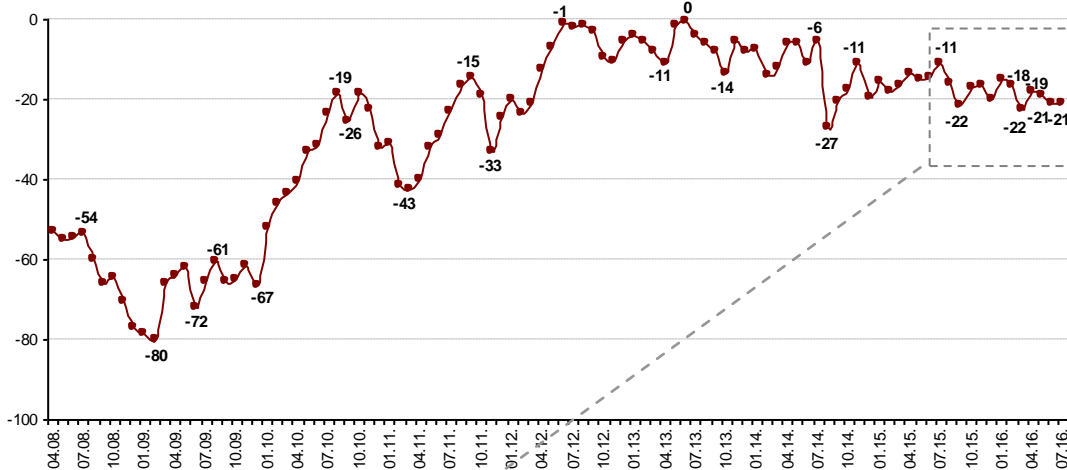
Vai, Jūsaprāt, Latvijas ekonomikas situācija šobrīd kopumā uzlabojas, nemainās vai arī pasliktinās?

- Grūti pateikt
- Pasliktinās
- Nemainās
- Uzlabojas

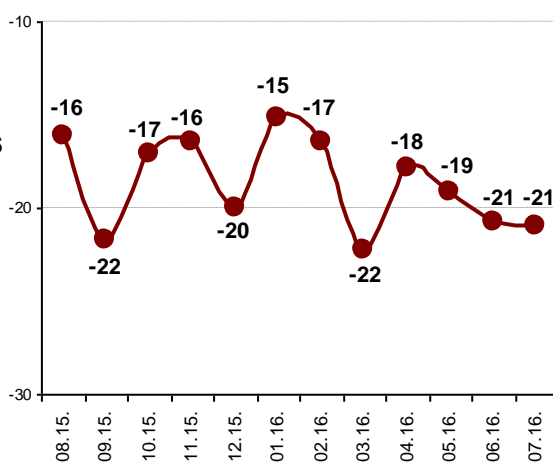
Visi respondenti

Latvijas ekonomikas stāvokļa izmaiņu virziena INDEKSS

Visi respondenti

Latvijas ekonomikas stāvokļa izmaiņu virziena INDEKSS (08.2015.-07.2016.)

Visi respondenti

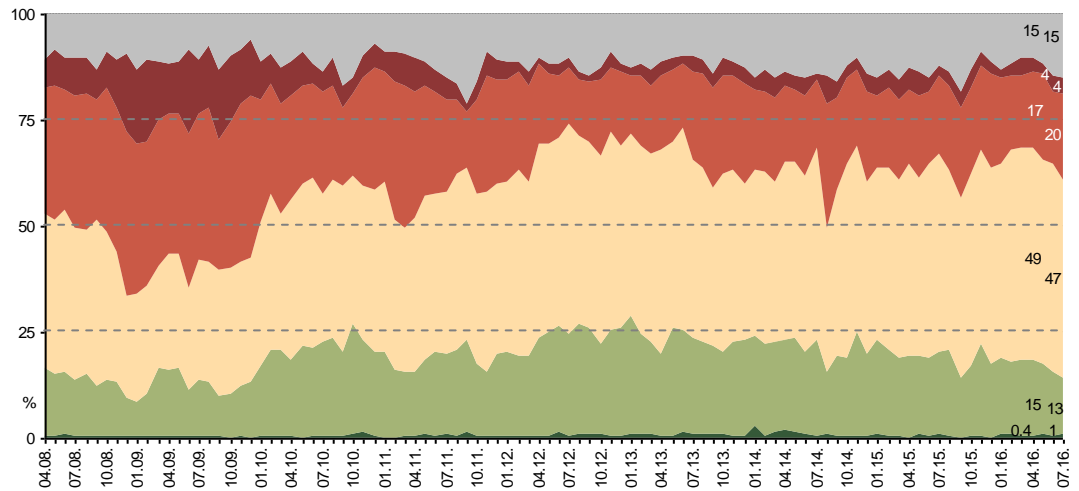
Vērtējot Latvijas ekonomiskās situācijas izmaiņas, 1/10 (10%) aptaujāto Latvijas iedzīvotāju 2016.gada jūlijā atbildēja, ka tā šobrīd uzlabojas (jūnijā tā domāja 11%). To, ka, viņuprāt, situācija pasliktinās, norādīja 31% pētījuma dalībnieku (jūnijā: 32%). Vairākums (52%) respondentu uzskatīja, ka Latvijas ekonomikas situācija šobrīd kopumā nemainās (jūnijā: 51%). Latvijas ekonomikas stāvokļa izmaiņu virziena indekss mēneša laikā nav mainījies: gan jūnijā, gan jūlijā tas bija -21.

Latvijas ekonomikas stāvokļa attīstības prognoze

Domājot par Latvijas ekonomikas stāvokli pēc 12 mēnešiem, vai, salīdzinot ar pašreizējo situāciju, tas, Jūsuprāt, visdrīzāk būs...

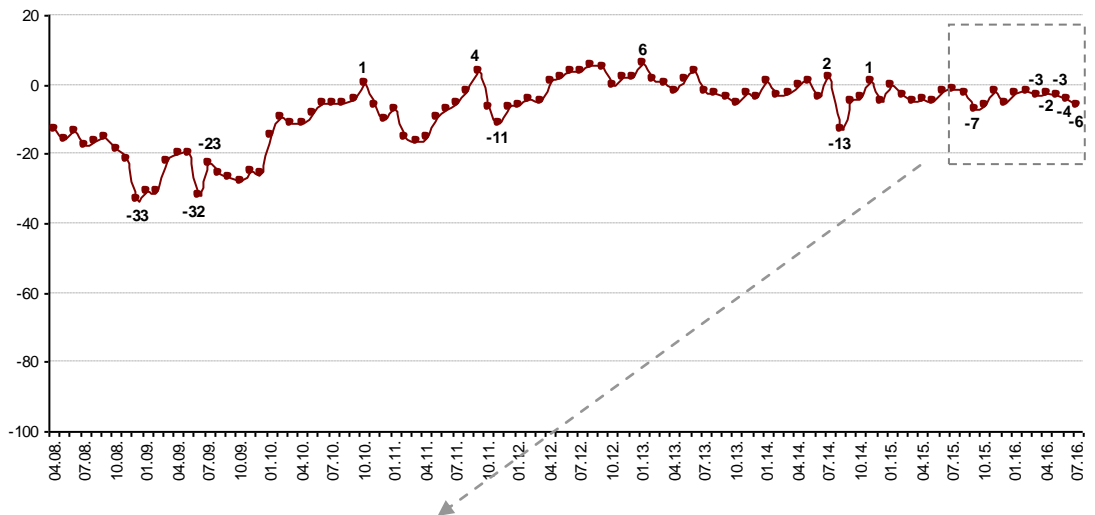
- Grūti pateikt
- Ievērojami pasliktinājies
- Drīzāk pasliktinājies
- Nebūs mainījies
- Nedaudz uzlabojies
- Ievērojami uzlabojies

Visi respondenti

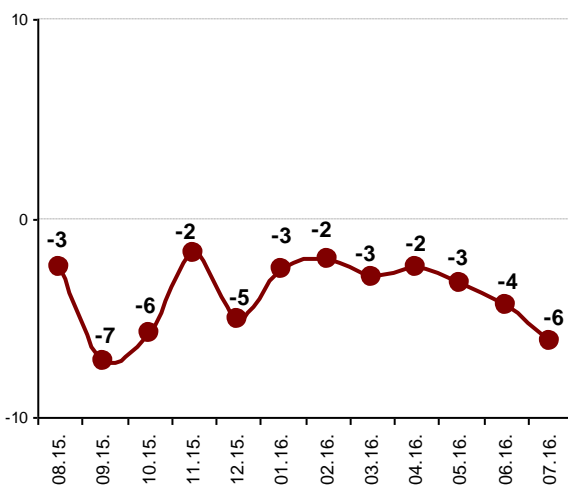
Latvijas ekonomikas stāvokļa attīstības prognozes INDEKSS

Visi respondenti

Latvijas ekonomikas stāvokļa attīstības prognozes INDEKSS (08.2015.-07.2016.)

Visi respondenti

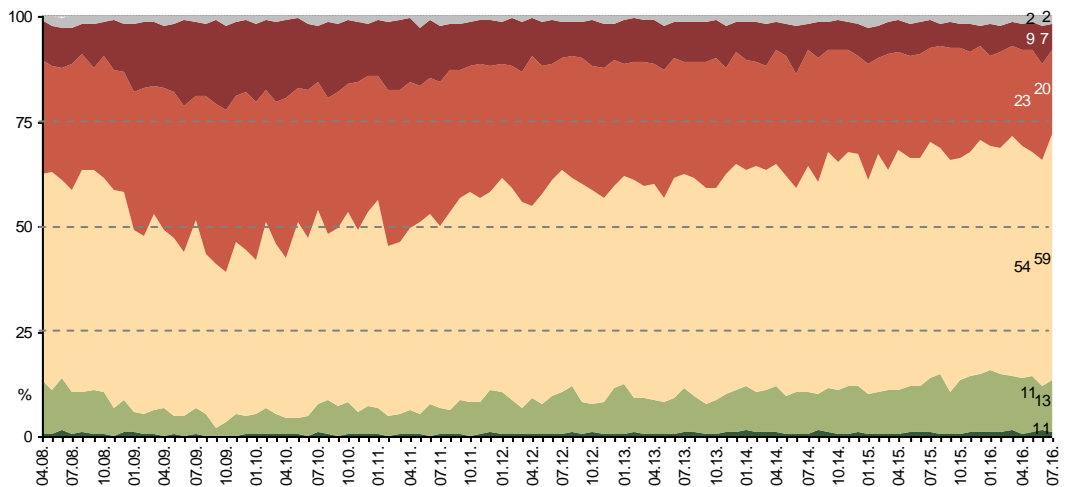
Lūgti novērtēt, kas notiks ar Latvijas ekonomikas situāciju pēc gada, 14% aptaujāto iedzīvotāju 2016.gada jūlijā prognozēja, ka tā būs uzlabojusies (jūnijā: 15%). Uzskatu, ka pēc gada situācija būs pasliktinājusies, pauda 24% (jūnijā 21%). Visbiežāk (47%) respondenti uzskatīja, ka Latvijas ekonomikas situācija pēc gada nebūs mainījies (jūnijā: 49%). Salīdzinot 2016.gada jūnija un jūlija aptauju datu rezultātus, vērojams, ka Latvijas ekonomikas stāvokļa attīstības prognozes indekss mēneša laikā ir pasliktinājies (no -4 līdz -6), un šobrīd ir zemākais novērotais kopš 2015.gada oktobra.

Ģimenes materiālā stāvokļa vērtējums

Pašreizējā ģimenes materiālā stāvokļa vērtējums

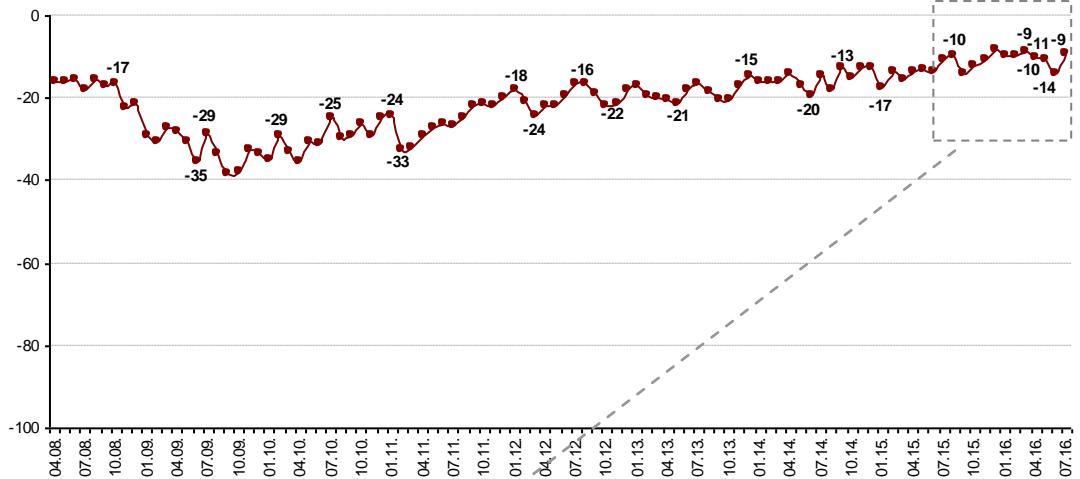
Kā Jūs novērtētu savu/ savas ģimenes pašreizējo finansiālo stāvokli? Vai, Jūsaprāt, tas ir...

- Grūti pateikt
- Ļoti slikts
- Ļoti slikts
- Drīzāk slikts
- Viduvējs
- Drīzāk labs
- Ļoti labs

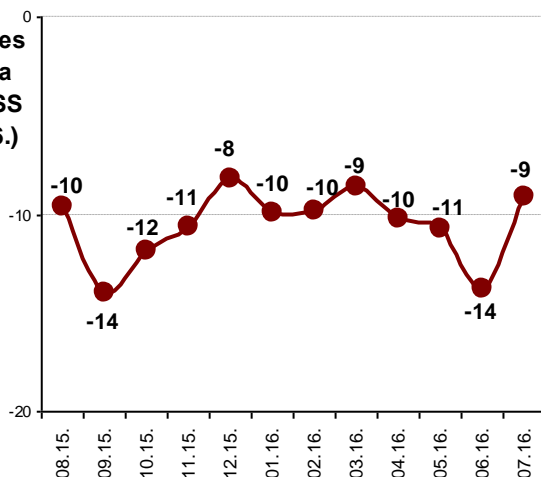
Visi respondenti

Pašreizējā ģimenes materiālā stāvokļa vērtējuma INDEKSS

Visi respondenti

Pašreizējā ģimenes materiālā stāvokļa vērtējuma INDEKSS (08.2015.-07.2016.)

Visi respondenti

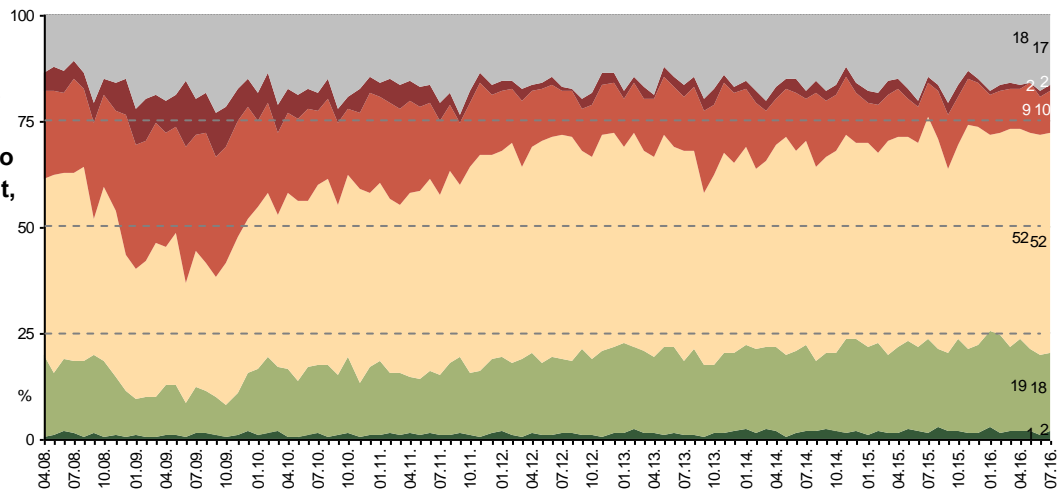
Lai arī joprojām negatīvs, mēneša laikā ir uzlabojies ģimenes materiālā stāvokļa vērtējums: Pašreizējā ģimenes materiālā stāvokļa vērtējuma indekss ir pakāpies no -14 līdz -9. Kopumā 14% respondentu 2016.gada jūlijā norādīja, ka savas ģimenes materiālo stāvokli uzskata par labu (jūnijā: 12%), bet 27% aptaujas dalībnieku to atzina par sliktu (jūnijā: 32%). Vērtējumu „viduvēja” savas ģimenes finansiālajai situācijai sniedza 59% (jūnijā: 54%).

Ģimenes materiālā stāvokļa attīstības prognoze

Domājot par Jūsu un Jūsu ģimenes materiālo stāvokli pēc 12 mēnešiem, vai, salīdzinot ar pašreizējo situāciju, tas, Jūsaprāt, visdrīzāk būs...

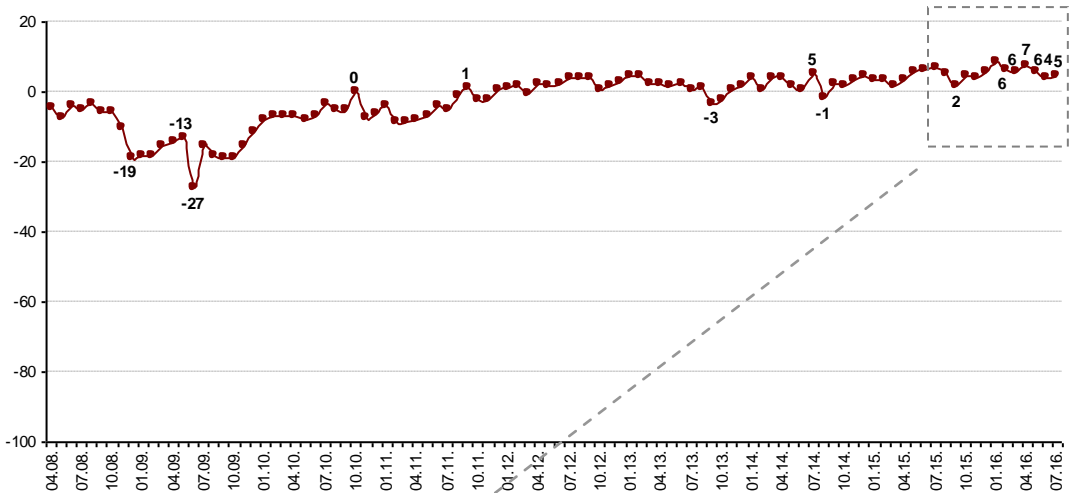
- Grūti pateikt
- Ievērojami pasliktinājies
- Drīzāk pasliktinājies
- Nebūs mainījies
- Nedaudz uzlabojies
- Ievērojami uzlabojies

Visi respondenti

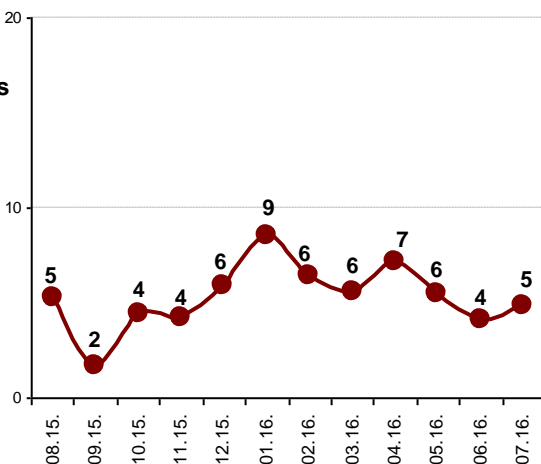
Ģimenes materiālā stāvokļa attīstības prognozes INDEKSS

Visi respondenti

Ģimenes materiālā stāvokļa attīstības prognozes INDEKSS (08.2015.-07.2016.)

Visi respondenti

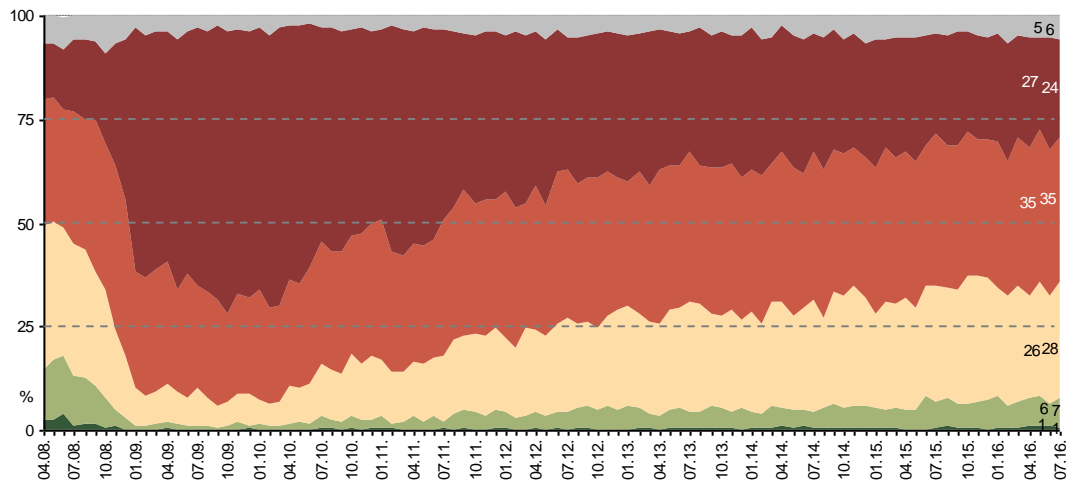
Lūgti paust viedokli par to, kā pēc gada būs mainījies viņu ģimenes materiālā situācija, 20% respondentu 2016.gada jūlijā bija noskaņoti optimistiski (jūnijā: 20%), bet pesimistiskas prognozes izteica 12% (jūnijā: 11%). Nedaudz vairāk kā puse (52%) aptaujas dalībnieku atzina, ka viņu ģimenes finansiālā situācija pēc gada nebūs mainījies (arī jūnijā: 52%). 2016.gada jūnija un jūlija aptauju datu salīdzinājums liecina, ka Ģimenes materiālā stāvokļa attīstības prognozes indekss mēneša laikā ir nedaudz uzlabojies (jūnijā: +4, jūlijā: +5).

Iespēju atrast labu darbu vērtējums

Kādas, Jūsaprāt, šobrīd kopumā ir iespējas Latvijā atrast labu darbu? Vai, Jūsaprāt, tās ir...

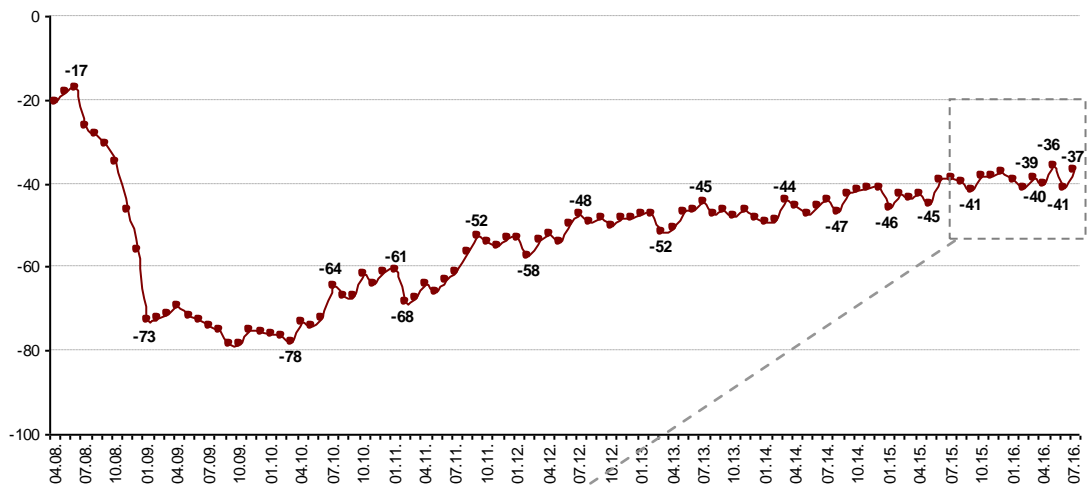
- Grūti pateikt
- Ļoti sliktas
- Drīzāk sliktas
- Viduvējas
- Drīzāk labas
- Ļoti labas

Visi respondenti

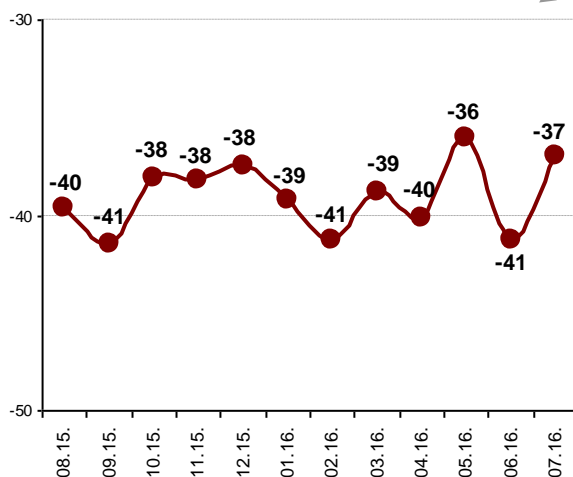
Darba izredžu vērtējuma INDEKSS

Visi respondenti

Darba izredžu vērtējuma INDEKSS (08.2015.-07.2016.)

Visi respondenti

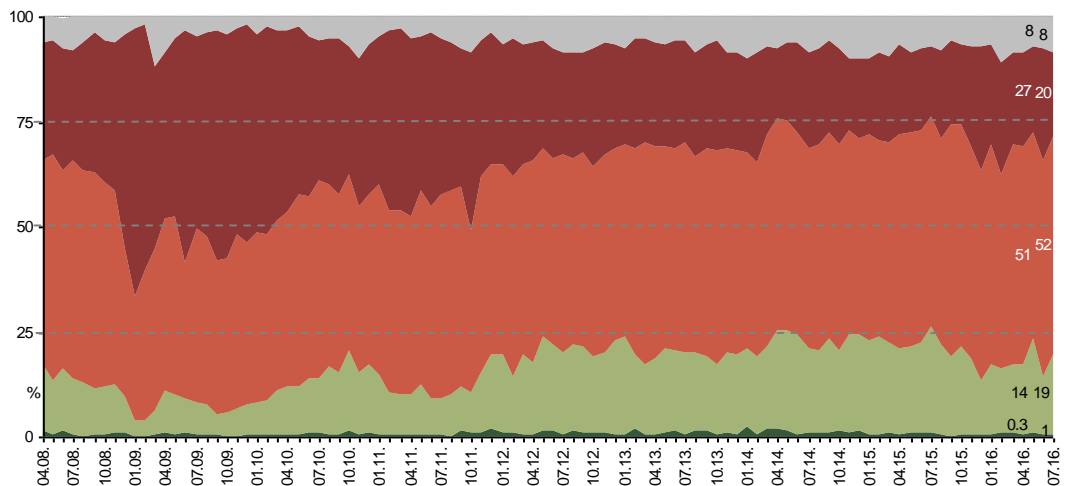

2016.gada jūlija aptaujas dati liecina, ka 8% respondentu pauda viedokli, ka izredzes Latvijā atrast labu darbu ir labas (jūnijā tā domāja 7%). Par sliktām iespējām atrast labu darbu atzina 59% respondentu (jūnijā: 62%). To, ka izredzes ir „viduvējas”, norādīja 28% (jūnijā: 26%). Salīdzinot ar 2016.gada jūniju, jūlijā Darba izredžu vērtējuma indekss ir paaugstinājies (jūnijā: -41, jūlijā: -37).

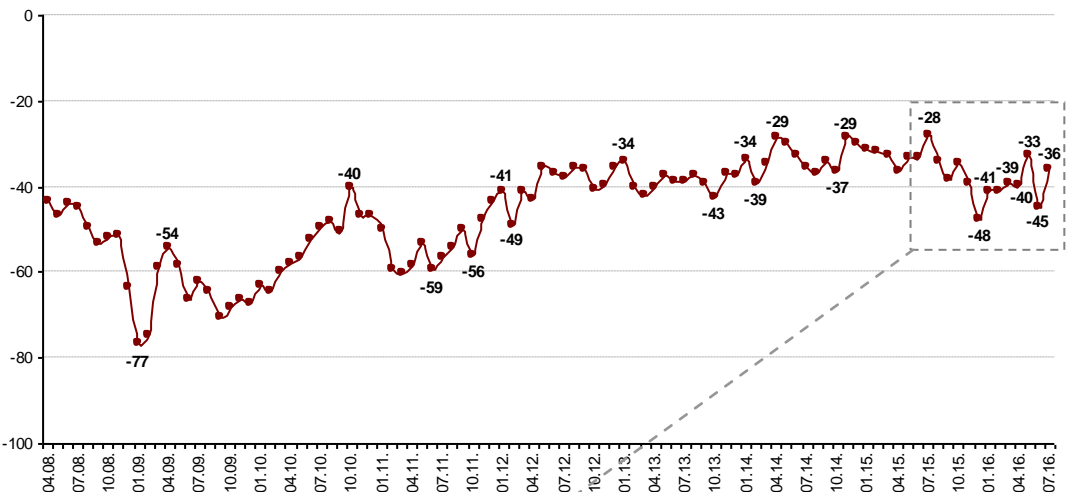
Valdības darba vērtējums

Kā Jūs šobrīd vērtējat Latvijas valdības darbu? Vai Jūs ar to esat...

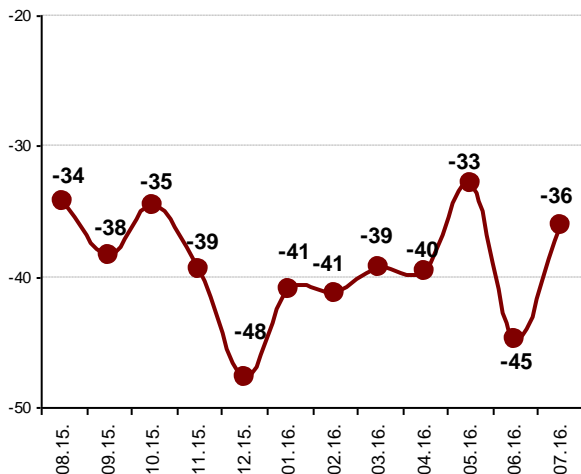
- Grūti pateikt
- Pilnībā neapmierināts
- Drīzāk neapmierināts
- Drīzāk apmierināts
- Pilnībā apmierināts

Valdības darba vērtējuma INDEKSS

Valdības darba vērtējuma INDEKSS (08.2015.-07.2016.)

Analizējot valdības darba vērtējumu, jāsecina, ka pēc krituma 2016.gada jūnijā, jūlijā vērtējums ir kļuvis atzinīgāks un gandrīz sasniedza maija līmeni: Valdības darba vērtējuma indekss ir pakāpies no -45 jūnijā līdz -36 jūlijā (maijā tas bija -33). Pozitīvi valdības sniegumu vērtēja 20% (jūnijā: 14%), bet negatīvi – 72% (jūnijā: 78%).

II DAĻA – IZGLĪTĪBA

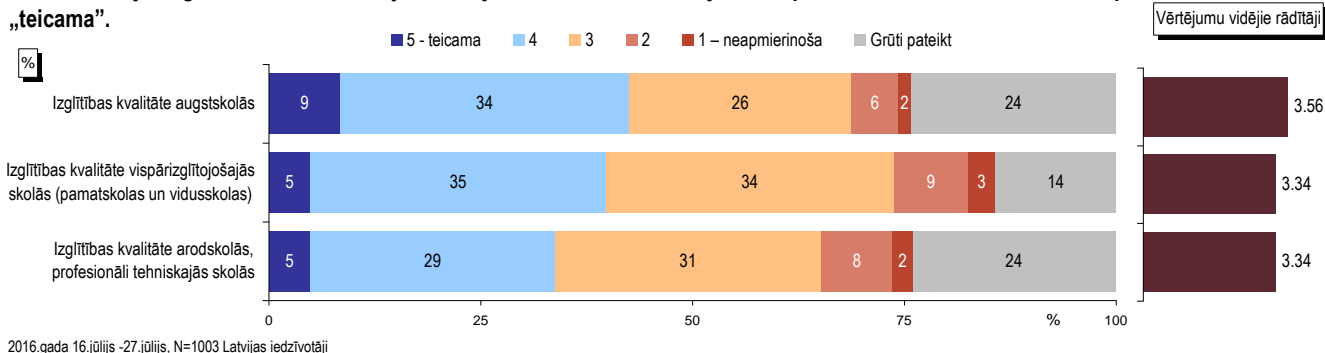
Galvenie rezultāti

2016.gada jūlijā respondentiem lūdza paust viedokli par ar izglītību saistītiem jautājumiem. Kopumā izglītības kvalitāti augstskolās respondenti vērtēja atzinīgāk nekā vispārizglītojošajās skolās un arodskolās, profesionāli tehniskajās skolās. Aptuveni 1/5 aptaujas dalībnieku uzskatīja, ka izglītības kvalitāte Latvijā pēdējos gados ir uzlabojusies. Tiesa, to, ka izglītības kvalitāte ir pasliktinājusies, respondenti norādīja biežāk. Par aktuālāko problēmu Latvijas skolās aptaujātie Latvijas iedzīvotāji visbiežāk atzina disciplīnas trūkumu skolēnu vidū. Stingrāka disciplīna visbiežāk atzīta arī par lietu, kura skolās būtu jāatjauno.

- Lūgti 5 punktu skalā novērtēt **izglītības kvalitāti Latvijā**, kopumā atzinīgi (vērtējumi „5” un „4”) augstākās izglītības kvalitāti vērtēja 43% respondentu. Pozitīvu vērtējumu izglītības kvalitātei vispārizglītojošajās skolās sniedza 40%, bet arodskolās, profesionāli tehniskajās skolās – 34%. Jāpiebilst, ka gada laikā izglītības kvalitātes augstskolās vērtējums ir uzlabojies: vidējā vērtība 2015.gadā bija 3.51, bet 2016.gadā – 3.56.
- 18% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju uzskatīja, ka **pēdējo gadu laikā izglītības kvalitāte Latvijā** ir uzlabojusies. To, ka izglītības kvalitāte ir pasliktinājusies, atzina 28%, bet 37% norādīja, ka tā nav ne uzlabojusies, ne pasliktinājusies. Jāatzīmē, ka 2016.gadā respondenti retāk nekā pirms gada uzskatīja, ka pēdējo gadu laikā izglītības kvalitāte nav ne uzlabojusies, ne pasliktinājusies (2015.gads: 44%, 2016.gads: 37%), bet biežāk norādīja, ka ir vērojama pasliktināšanās (2015.gads: 25%, 2016.gads: 28%).
- Viedokli, ka „**izglītība ir visnozīmīgākais faktors, lai gūtu panākumus darba dzīvē**” 2016.gada jūlijā pauda 39%, bet to, ka „**izglītībai nav svarīga loma, lai gūtu panākumus darba dzīvē**”, atzina 6% respondentu. Vairākums (50%) uzskatīja, ka „**izglītībai ir svarīga loma, bet tas nav izšķirošais faktors, lai gūtu panākumus darba dzīvē (citi ir svarīgāki)**”. 2011. un 2016.gada aptauju datu salīdzinājums liecina, ka 2016.gadā biežāk nekā pirms pieciem gadiem uzskatīja, ka „**izglītība ir visnozīmīgākais faktors, lai gūtu panākumus darba dzīvē**” (2011.gads: 24%, 2016.gads: 39%).
- Lūgti norādīt, kāda **izglītība**, viņuprāt, ir **jāiegūst, lai atrastu labi apmaksātu darbu, veiksmīgi iekļautos darba tirgū**, visbiežāk respondenti uzskatīja, ka ir jāiegūst profesionālā izglītība kādā pieprasītā profesijā un nozarē (44%). Salīdzinoši bieži pausts arī viedoklis, ka ir jāspecializējas tajā nozarē, kurā ir augsts pieprasījums pēc darbiniekiem (37%), un ka obligāti ir nepieciešama augstākā izglītība (36%).
- Jautāti, **kā Latvijas izglītības sistēma spēj sagatavot darba tirgum atbilstošus speciālistus**, gandrīz vienlīdz bieži respondenti norādīja, ka „**darba devēji sūdzas, ka esošā izglītības sistēma nesagatavo atbilstošas kvalifikācijas speciālistus**” (40%), ka „**Latvijas izglītības sistēma nereaģē uz aktuālo pieprasījumu darba tirgū**” (39%) un ka „**izglītības sistēma sagatavo speciālistus, kuriem, lai sāktu strādāt profesijā, nepieciešama kvalifikācijas celšana**” (37%).
- Lūgti paust attieksmi pret **pedagogu algas jauno modeli**, visbiežāk pētījuma dalībnieki uzskatīja, ka „**jaunais algu modelis ir tikai pagaidu risinājums, skolotāji turpinās prasīt algu pielikumu**” (31%) un ka „**algu reforma neko nedos, nepieciešamas plašākas pārmaiņas izglītības sistēmā**” (29%).
- Raksturojot, **kādas problēmas Latvijas skolās būtu jārisina pirmām kārtām**, puse (52%) aptaujas dalībnieku norādīja, ka skolās vissteidzamāk jārisina problēmas ar disciplīnas trūkumu skolēnu vidū. Nākamās biežāk nosauktās problēmas bija labu skolotāju trūkums (42%), nepietiekama apmācīšanas kvalitāte (35%) un zemas skolotāju algas (32%). Jāpiebilst, ka 2016.gadā biežāk nekā pirms gada par svarīgu problēmu uzskatīta nepietiekama apmācīšanas kvalitāte (2015.gads: 29%, 2016.gads: 35%).
- Savukārt jautāti, kas no piedāvātā, viņuprāt, **vispārizglītojošajās skolās būtu jāatjauno pirmām kārtām**, visbiežāk respondenti nosauca stingrāku disciplīnu (41%).

Izglītības kvalitātes vērtējums

Kā Jūs vērtējat izglītības kvalitāti Latvijā šādās jomās? Lūdzu, novērtējiet to 5 punktu skalā, kur 1 nozīmē „neapmierinoša”, bet 5 - „teicama”.

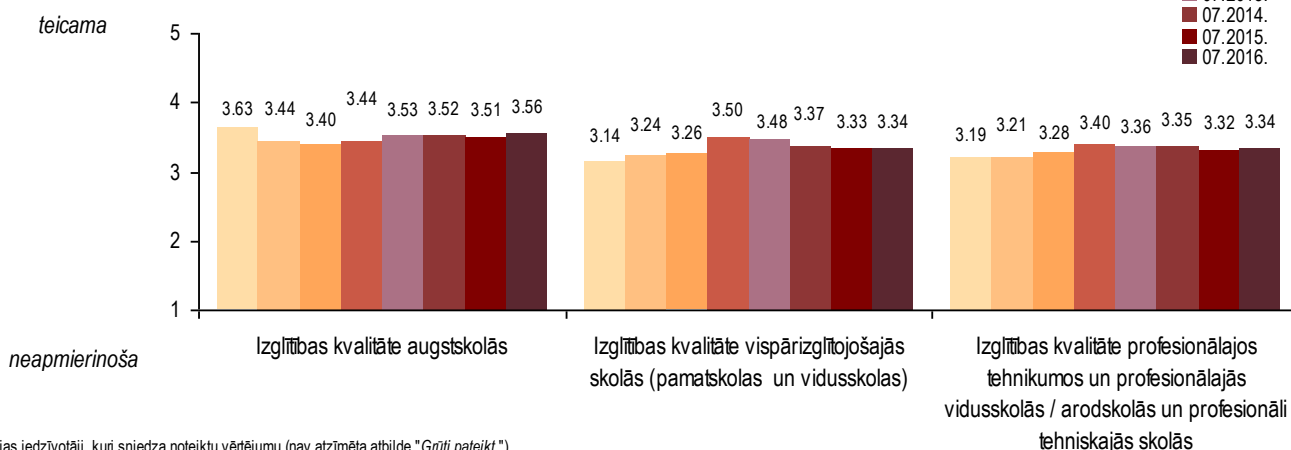
2016.gada jūlijā veiktajā Latvijas iedzīvotāju aptaujā respondentiem lūdza 5 punktu skalā (kur „5” nozīmē „teicama”, bet „1” – „neapmierinoša”) novērtēt izglītības kvalitāti Latvijā dažādās jomās. Vispozitīvāk respondenti vērtēja izglītības kvalitāti augstskolās: 9% to atzina par teicamu (vērtējums „5”), un vēl 34% izvēlējās vērtējumu „4”. Par neapmierinošu (vērtējums „1”) augstākās izglītības kvalitāti uzskatīja 2%, bet vērtējumu „2” atzīmēja 6% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju. Vērtējumu vidējā vērtība ir 3.56.

Izglītības kvalitāti vispārīgizglītojošās skolās ar „5” vērtēja 5% respondentu, bet ar „4” – 35%. Uzskatu, ka izglītība vispārīgizglītojošās skolās ir neapmierinoša, pauda 3% pētījuma dalībnieku, un vēl 9% izvēlējās vērtējumu „2”. Vērtējumu vidējā vērtība ir 3.34.

Savukārt izglītības kvalitāti arodskolās, profesionāli tehniskajās skolās par teicamu atzina 5%, un vēl 29% atzīmēja vērtējumu „4”. Negatīvu vērtējumu izglītības kvalitātei arodskolās, profesionāli tehniskajās skolās kopumā sniedza katrs desmitais (2% atzīmēja vērtējumu „1”, bet 8% - vērtējumu „2”). Vērtējumu vidējā vērtība ir 3.34.

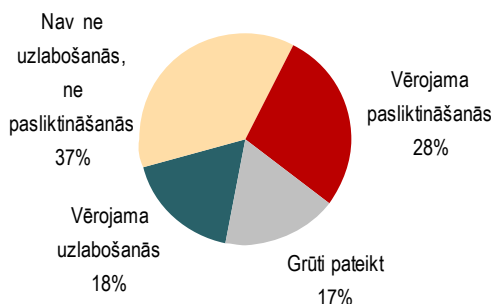
Kā Jūs vērtējat izglītības kvalitāti Latvijā šādās jomās? Lūdzu, novērtējiet to 5 punktu skalā, kur 1 nozīmē „neapmierinoša”, bet 5 - „teicama”.

2008., 2009., 2010., 2012., 2013., 2014., 2015. un 2016.gada aptauju datu salīdzinājums

Iepriekš veikto aptauju datu salīdzinājums liecina, ka 2016.gada jūlijā izglītības kvalitāte augstskolās vērtēta atzinīgāk nekā pirms gada (2015.gads: 3.51, 2016.gads: 3.56). Savukārt izglītības kvalitātes vērtējums vispārīgizglītojošās skolās (2015.gads: 3.33, 2016.gads: 3.34) un arodskolās, profesionāli tehniskajās skolās gada laikā praktiski nav mainījies (2015.gads: 3.32, 2016.gads: 3.34).

Domājot par izglītības kvalitāti Latvijā kopumā, vai, Jūsuprāt, pēdējo gadu laikā ir vērojama uzlabošanās vai pasliktināšanās?

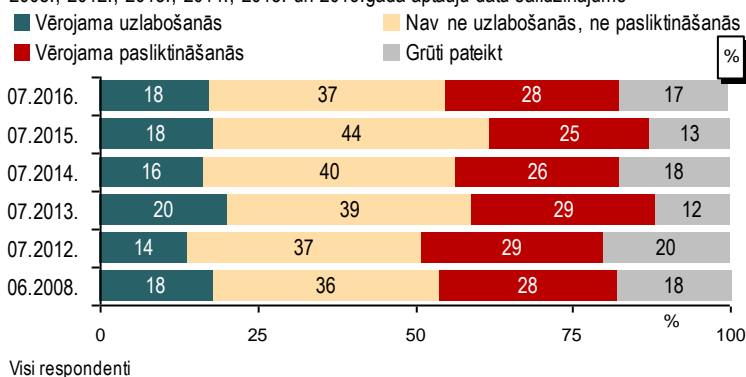
2016.gada 16.jūlijs -27.jūlijs, N=1003 Latvijas iedzīvotāji

Salīdzinot 2015. un 2016.gada aptauju rezultātus, jāsecina, ka 2016.gadā respondenti retāk nekā pirms gada uzskatīja, ka pēdējo gadu laikā izglītības kvalitāte nav ne uzlabojusies, ne pasliktinājusies (2015.gads: 44%, 2016.gads: 37%), bet biežāk norādīja, ka izglītības kvalitātē pēdējo gadu laikā ir vērojama pasliktināšanās (2015.gads: 25%, 2016.gads: 28%).

Lūgti norādīt, kā, viņuprāt, ir mainījusies izglītības kvalitāte Latvijā pēdējo gadu laikā, 18% respondentu norādīja, ka tajā ir vērojama uzlabošanās. To, ka vērojama pasliktināšanās, norādīja 28%, bet visbiežāk pausts uzskats, ka nav ne uzlabošanās, ne pasliktināšanās (37%).

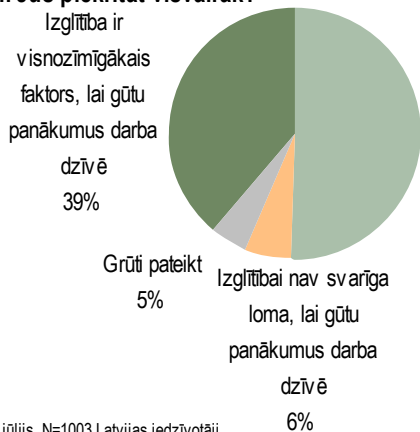
Domājot par izglītības kvalitāti Latvijā kopumā, vai, Jūsuprāt, pēdējo gadu laikā ir vērojama uzlabošanās vai pasliktināšanās?

2008., 2012., 2013., 2014., 2015. un 2016.gada aptauju datu salīdzinājums

Uzskati par izglītības nozīmi darba tirgū

Kā Jūs domājat, cik nozīmīga loma Latvijā ir izglītībai, lai gūtu panākumus darba tirgū (t.i., atrastu darbu, iegūtu paaugstinājumu, lielāku atalgojumu)? Kuram no šiem apgalvojumiem Jūs piekristat visvairāk?

2016.gada 16.jūlijs -27.jūlijs, N=1003 Latvijas iedzīvotāji

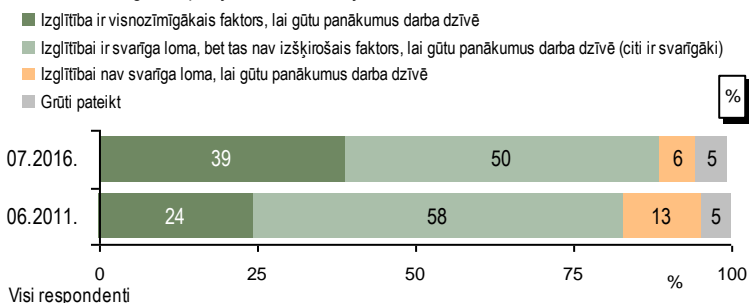
2011. un 2016.gada aptauju datu salīdzinājums liecina, ka 2016.gadā biežāk nekā pirms pieciem gadiem uzskatīja, ka „izglītība ir visnozīmīgākais faktors, lai gūtu panākumus darba dzīvē” (2011.gads: 24%, 2016.gads: 39%).

2016.gada augusts

Saskaņā ar pētījuma rezultātiem 39% respondentu uzskatīja, ka „izglītība ir visnozīmīgākais faktors, lai gūtu panākumus darba dzīvē”. Viedokli, ka „izglītībai ir svarīga loma, bet tas nav izšķirošais faktors, lai gūtu panākumus darba dzīvē (citi ir svarīgāki)” pauda 50%, bet 6% uzskata, ka „izglītībai nav svarīga loma, lai gūtu panākumus darba dzīvē”.

Kā Jūs domājat, cik nozīmīga loma Latvijā ir izglītībai, lai gūtu panākumus darba tirgū (t.i., atrastu darbu, iegūtu paaugstinājumu, lielāku atalgojumu)? Kuram no šiem apgalvojumiem Jūs piekristat visvairāk?

2011. un 2016.gada aptauju datu salīdzinājums

Kāda izglītība, Jūsaprāt, ir jāiegūst, lai atrastu labi apmaksātu darbu/veiksmīgi iekļautos darba tirgū?

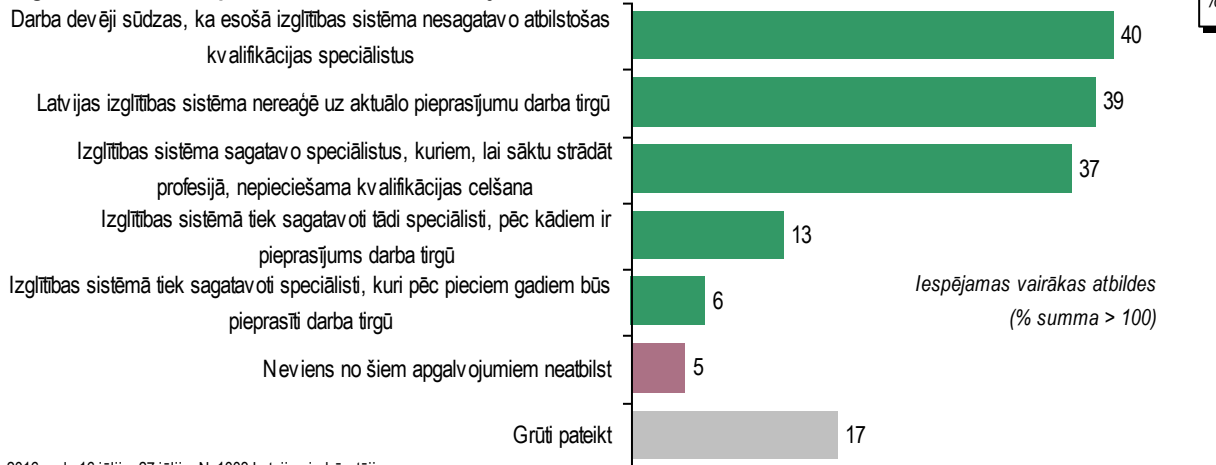

2016.gada 16.jūlijs -27.jūlijs, N=1003 Latvijas iedzīvotāji

*Kategorijā "Cits" ietilpst: "izglītība plus personīgās spējas" (minēts 1 reizi); "izglītībai ir daļēja saistība ar labām darba iespējām" (minēts 1 reizi); "jāatrod tādu darbu, kas ir saistīts ar savām interesēm" (minēts 1 reizi); "jāiegūst pieredze, kuru prasa darba devējs, bet kā to iegūt?" (minēts 1 reizi); "jāzina latviešu valoda" (minēts 1 reizi); "kvalifikācijas celšana - sertifikātu iegūšana" (minēts 1 reizi); "svešvalodas jāapgūst" (minēts 1 reizi); "vajag darīt to, ko prot, objektīvi sevi novērtēt" (minēts 1 reizi); "vēlams apgūt vairākas profesijas" (minēts 1 reizi).

Jautāti, kāda izglītība, viņuprāt, ir jāiegūst, lai atrastu labi apmaksātu darbu, veiksmīgi iekļautos darba tirgū, visbiežāk respondenti uzskatīja, ka ir jāiegūst profesionālā izglītība kādā pieprasītā profesijā un nozarē (44%). Salīdzinoši bieži pausts arī viedoklis, ka ir jāspecializējas tajā nozarē, kurā ir augsts pieprasījums pēc darbiniekiem (37%) un ka obligāti ir nepieciešama augstākā izglītība (36%). Retāk uzskatīts, ka, lai atrastu labi apmaksātu darbu, veiksmīgi iekļautos darba tirgū, pietiek ar vidusskolas izglītību, pārējo nosaka iespēja gūt darba pieredzi (13%).

Es nolasišu vairākus apgalvojumus, kas ir izskanējuši par to, vai Latvijas izglītības sistēma spēj sagatavot darba tirgum atbilstošus speciālistus. Lūdzu, atzīmējiet, kuri no tiem atbilst Jūsu viedoklim!

2016.gada 16.jūlijs -27.jūlijs, N=1003 Latvijas iedzīvotāji

Lūgti novērtēt, kā Latvijas izglītības sistēma spēj sagatavot darba tirgum atbilstošus speciālistus, gandrīz vienlīdz bieži respondenti norādīja, ka „darba devēji sūdzas, ka esošā izglītības sistēma nesagatavo atbilstošas kvalifikācijas speciālistus” (40%), ka „Latvijas izglītības sistēma nereaģē uz aktuālo pieprasījumu darba tirgū” (39%) un ka „izglītības sistēma sagatavo speciālistus, kuriem, lai sāktu strādāt profesijā, nepieciešama kvalifikācijas celšana” (37%). Citus apgalvojumus par atbilstošiem respondenti atzina retāk.

Uzskati par pedagogu algu jauno modeli

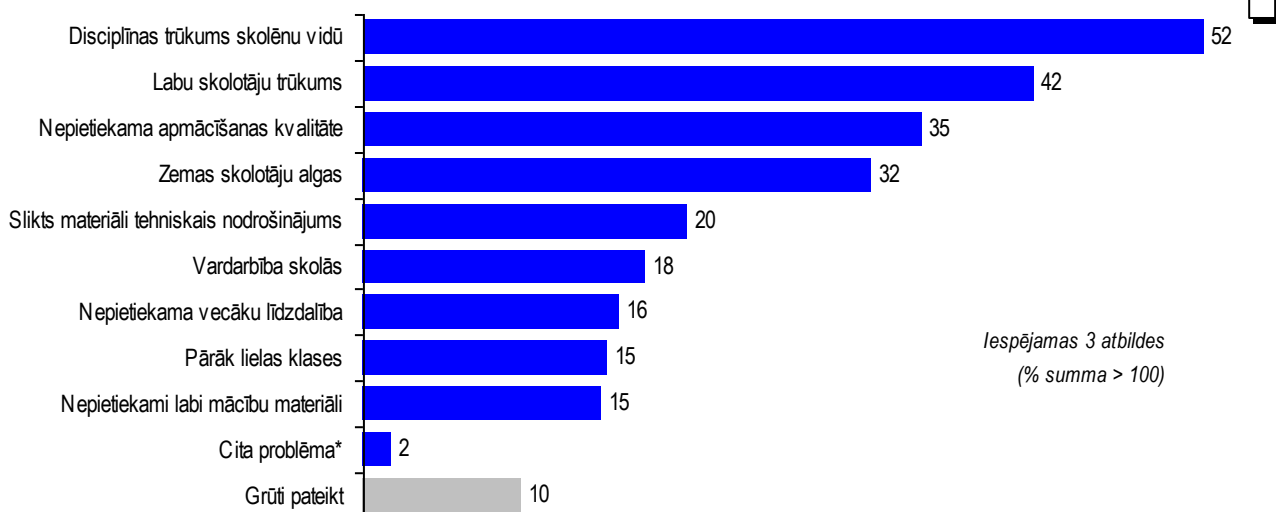
Es nolasišu vairākus apgalvojumus, kas ir izskanējuši saistībā ar pedagogu algu jauno modeli. Lūdzu, atzīmējiet, kuri no tiem atbilst Jūsu viedoklim!

2016.gada jūlijā veiktajā Latvijas iedzīvotāju aptaujā respondentiem lūdza izteikt viedokli par pedagogu algu jauno modeli. Saskaņā ar aptaujas datiem visbiežāk respondenti atbildēja, ka „*jaunais algu modelis ir tikai pagaidu risinājums, skolotāji turpinās prasīt algu pielikumu*” (31%) un ka „*algu reforma neko nedos, nepieciešamas plašākas pārmaiņas izglītības sistēmā*” (29%). Jāpiebilst, ka viedokli, ka „*šis būs vislabākais pedagogu algu modelis, kāds ir bijis Latvijā pēc neatkarības atgūšanas*”, pauda tikai 4% respondentu.

Skolās nepieciešamās pārmaiņas

Domājot par situāciju Latvijas skolās, kuras, Jūsaprāt, ir trīs vissteidzamāk risināmās problēmas?

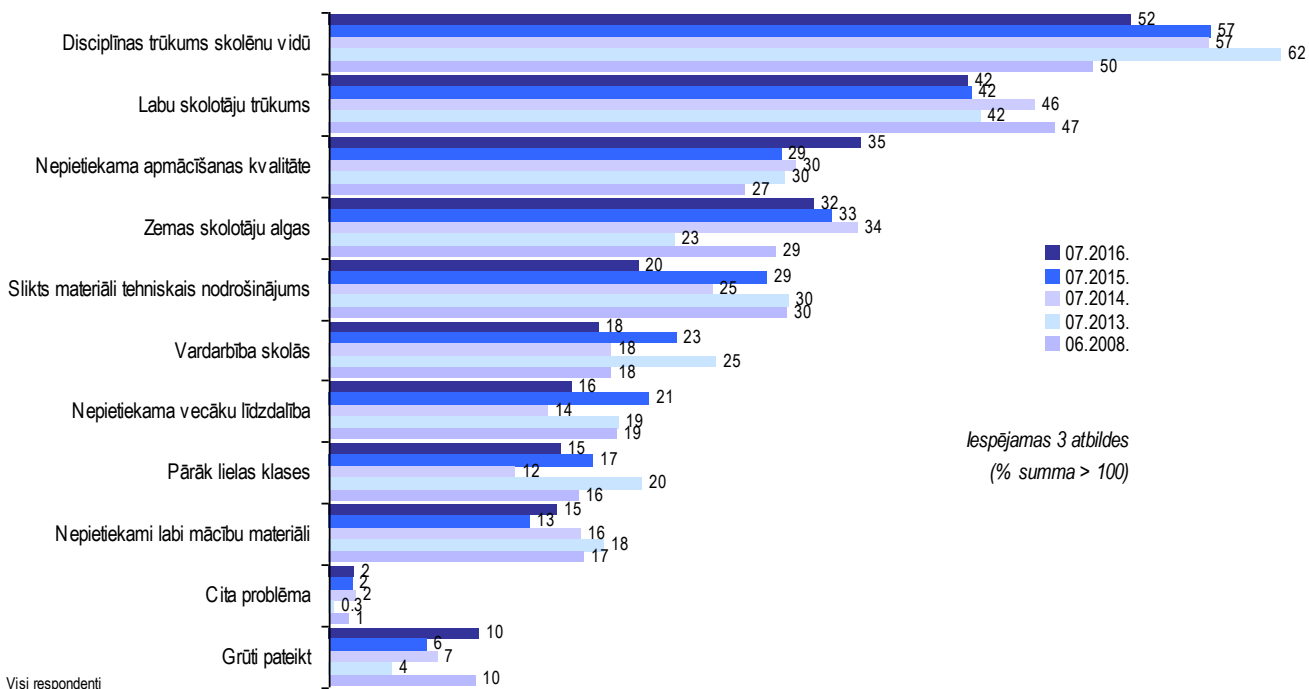

*Kategorijā „*Cita problēma*” ietilpst: „*daudz mājas darbu*” (minēts 3 reizes); „*ASV pārāk slikti visu ietekmē*” (minēts 1 reizi); „*brīvdienas visiem*” (minēts 1 reizi); „*jauniešu negribēšana mācīties*” (minēts 1 reizi); „*mazināt prasības mācību priekšmetos*” (minēts 1 reizi); „*nav motivācijas mācīties*” (minēts 1 reizi); „*nepārtrauktās reformas*” (minēts 1 reizi); „*nesakārtota sistēma*” (minēts 1 reizi); „*nevajag slēgt mazās skolas*” (minēts 1 reizi); „*no 1.-4. klasei daudz jāmacās mājās*” (minēts 1 reizi); „*pārāk lielas tiesības bērniem*” (minēts 1 reizi); „*pieņemt krievu valodā runājošos bērnus latviešu skolās*” (minēts 1 reizi); „*skolu apvienošana*” (minēts 1 reizi); „*vairāk stundu kristīgajai mācībai*” (minēts 1 reizi); „*visa sistēma jāmaina*” (minēts 1 reizi).

Nedaudz vairāk kā puse (52%) aptaujas dalībnieku norādīja, ka skolās vissteidzamāk jārisina problēmas ar disciplīnas trūkumu skolēnu vidū. Nākamās biežāk minētās problēmas bija labu skolotāju trūkums (42%), nepietiekama apmācīšanas kvalitāte (35%) un zemas skolotāju algas (32%). Citas problēmas starp primāri risināmām nosauktas retāk.

Domājot par situāciju Latvijas skolās, kuras, Jūsaprāt, ir trīs vissteidzamāk risināmās problēmas?

2008., 2013., 2014., 2015. un 2016.gada aptauju datu salīdzinājums

Raksturojot gada laikā notikušās izmaiņas, jāsecina, ka 2016.gadā retāk nekā pirms gada starp steidzamāk risināmajām problēmām skolā uzskatīts disciplīnas trūkums skolēnu vidū (2015.gads: 57%, 2016.gads: 52%), slikts materiāli tehniskais nodrošinājums (2015.gads: 29%, 2016.gads: 20%), vardarbība skolās (2015.gads: 23%, 2016.gads: 18%), kā arī nepietiekama vecāku līdzdalība (2015.gads: 21%, 2016.gads: 16%). Savukārt biežāk 2016.gadā nosaukta nepietiekama apmācīšanas kvalitāte (2015.gads: 29%, 2016.gads: 35%).

Laika gaitā dzīve skolās Latvijā ir piedzīvojusi būtiskas pārmaiņas. Kas no šeit minētā, Jūsaprāt, vispārīgāko skolās būtu jāatjauno pirmām kārtām?

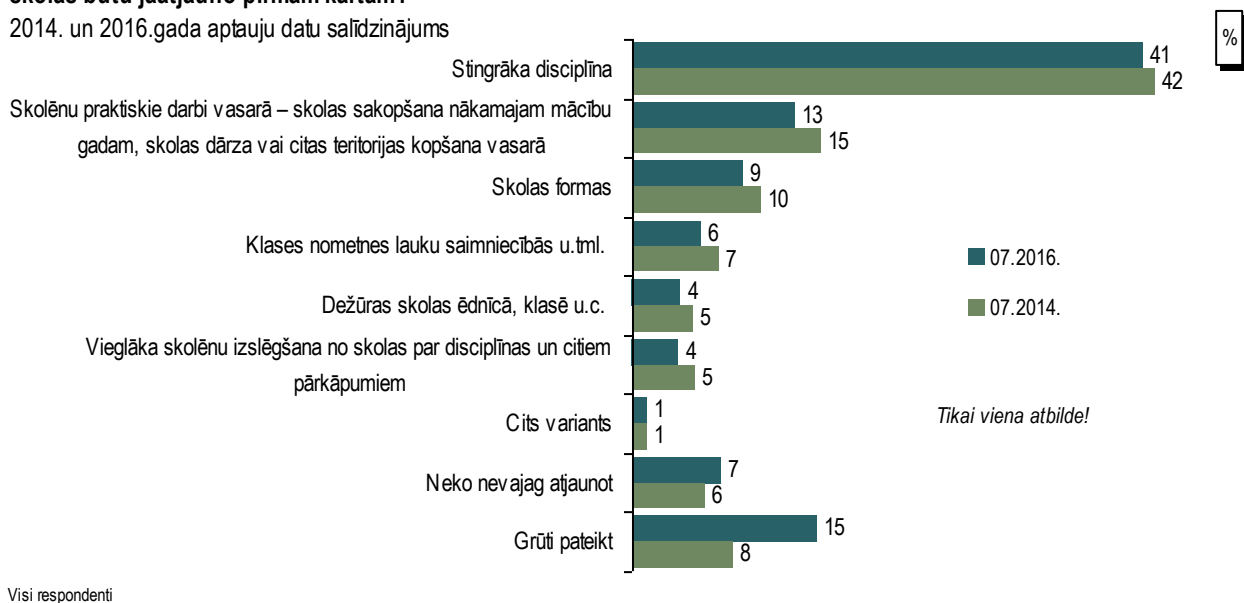
2016.gada 16.jūlijs -27.jūlijs, N=1003 Latvijas iedzīvotāji

*Kategorijā "Cits variants" ietilpst: "gan eksakto, gan humanitāro mācību priekšmetu obligātā apgušana" (minēts 1 reizi); "mācīt tās zināšanas un prasmes, kuras būs nepieciešamas nākotnē" (minēts 1 reizi); "no mazotnes pieradināt bērnus pie domas, ka nav tikai tiesības, bet ir arī pienākumi" (minēts 1 reizi); "pārskatīt mācību apjomu - tas ir milzīgs, bet rezultāti, kā zināms, viduvēji" (minēts 1 reizi); "pilsētās samazināt skolēnu skaitu klasē uz 20 bērniem" (minēts 1 reizi); "radināt bērnus pie pienākuma apziņas" (minēts 1 reizi); "skolēniem ir pa vasaru jāstrādā algots darbs" (minēts 1 reizi); "skolotājiem jābūt psiholoģiski apmācītiem veikt savus pienākumus" (minēts 1 reizi); "vairāk dažādu pulciņu: dejas, koris, sports, māksla" (minēts 1 reizi); "vairāk mācīt lietas, kas būs nepieciešamas ikdienas dzīvē" (minēts 1 reizi); "viss augstāk minētais" (minēts 1 reizi).

Jautāti, kas no minētā, viņuprāt, vispārīgāko skolās būtu jāatjauno pirmām kārtām, visbiežāk respondenti nosauca stingrāku disciplīnu (41%). Skolēnu praktiskos darbus vasarā minēja 13%, skolu formas – 9%. Citas atbildes nosauktas vēl retāk.

Laika gaitā dzīve skolās Latvijā ir piedzīvojuši būtiskas pārmaiņas. Kas no šeit minētā, Jūsuprāt, vispārīgākajās skolās būtu jāatjauno pirmām kārtām?

2014. un 2016.gada aptauju datu salīdzinājums

Ja salīdzina 2014. un 2016.gada aptauju datus, jāsecina, ka 2016.gadā biežāk nekā pirms diviem gadiem respondenti atturējušies atbildēt uz šo jautājumu (atbilde „grūti pateikt”) (2014.gads: 8%, 2016.gads: 15%). Citas būtiskas izmaiņas, salīdzinot abu pētījumu rezultātus, nav vērojamas.

III DAĻA - EKSPERTU KOMENTĀRI PAR PĒTĪJUMA REZULTĀTIEM

Dr. paed. Aldis Baumanis, Biznesa augstskolas “Turība” valdes priekšsēdētājs

Vispirms apsveicami ir tas, ka ir atrasta iespēja šo pētījumu turpināt, tagad jau sadarbībā ar “Baltic International Bank”. Tieši dažādu gadu datu salīdzināšana dod iespējas novērtēt dažādu sabiedrībā notiekošu procesu attīstības tendences un spriest par valsts pārvaldes darbības lietderību un efektivitāti aplūkojamajā periodā.

Attiecībā uz sabiedrības viedokli par izglītības kvalitāti, mūsuprāt, ir jāmin divas iezīmes: visu gadu pētījumos augstākās izglītības kvalitāte ir vērtēta augstāk nekā vispārīglītojošajās un profesionālajās skolās iegūstamās izglītības kvalitāte; vidējais vērtējums visos izglītības veidos ir salīdzinoši zems visā pētījumu posmā, dažos gadījumos (tikai augstākajā izglītībā) pārsniedzot 3,5 balles. Pētījumu rezultāti turpmākajos gados ļaus spriest, vai pozitīvās izmaiņās augstākās izglītības vērtējumā šajā ziņā būs sava veida pagrieziens punkts.

Noteikti iepriecina sabiedrības viedokļa izmaiņas jautājumā par izglītības nozīmi darba tirgū. Piecu gadu laikā ir ievērojami pieaugusi to respondentu daļa (no 24% līdz 39%), kas uzskata, ka izglītībai ir noteicošā loma, lai gūtu panākumus darba dzīvē. Divreiz ir samazinājies pretējās domās esošo īpatsvars. Tas liek domāt, ka kopumā sabiedrības viedoklī notiek pozitīvas pārmaiņas, kas noteikti izvirzīs augstākas prasības pret Latvijas izglītības sistēmā notiekošo. Ja Latvijas izglītības sistēma šīs prasības nespēs apmierināt, aizvien vairāk pieaugs vēlme izglītību iegūt ārzemēs. Īpaši tas iezīmēsies tieši augstākajā izglītībā.

Zināmas bažas rada paustais viedoklis par pedagogu algu jauno modeli. Ja tikai deviņi procenti no respondentiem piekrīt apgalvojumiem, kas pozitīvi vērtē šo modeli, tad vai nu modelī pašā ir jāmeklē būtiski trūkumi, vai nekavējoši daudz plašāk un detalizētāk tas ir jāskaidro sabiedrībai. Katrā ziņā izglītības politikas veidotājiem un realizētājiem darba samaksas sistēmas izglītības nozarē sakārtošana vēl būs liels izaicinājums.

Turklāt noteikti vairāk būtu jāieklausās sabiedrības viedoklī arī jautājumā par vissteidzamāk risināmajām problēmām Latvijas skolās. Jau tradicionāli šeit pārliecinošā pirmajā vietā ir jautājums par disciplīnu, un jau tradicionāli šajā virzienā netiek veikti nekādi nozīmīgi pasākumi. Šai ziņā Latvijas izglītības vadītāji diemžēl turpina ignorēt sabiedrības viedokli, kas šajā pētījumu centra SKDS veiktajā pētījumā jau gadiem tiek pausts ļoti skaidri. Atliek vien cerēt, ka nākotnē šai ziņā būs kādas pozitīvas pārmaiņas.

Asoc. prof. Gundars Bērziņš, Latvijas Universitātes Ekonomikas un vadības fakultātes dekāns

Analizējot „Baltic International Bank Latvijas barometra” jaunākos datus, jāsecina, ka Latvijas sabiedrībā izglītībai joprojām netiek piešķirta pienācīga loma un vērtējumos valda īstermiņa domāšana. Piemēram, tikai 36% respondentu uzskata, ka obligāti būtu jāiegūst augstākā izglītība, bet 39% piekrīt, ka izglītība ir visnozīmīgākais faktors, lai gūtu panākumus darba dzīvē. Savukārt vairāk nekā trešā daļa aptaujāto uzskata, ka izglītības sistēmas uzdevums būtu reaģēt uz aktuālo darba tirgus pieprasījumu un gatavot atbilstošas kvalifikācijas speciālistus.

Šie vērtējumi apliecina, ka joprojām mēs pilnībā neapzināmies un nenovērtējam izglītības lomu ne tikai cilvēka karjerā, bet arī dzīvē kopumā. Izglītība un zināšanas cilvēkam nodrošina pašu svarīgāko – izvēles iespējas un brīvību. Un tā nav tikai darba izvēle, - tās ir izvēles, ko mēs izdarām katru dienu un kas veido mūsu dzīvi. Vienlaikus izglītība ietekmē arī cilvēka labklājības līmeni.

Apkopotie dati pasaulē un arī Latvijā gadu no gada apliecina, ka cilvēki ar augstāko izglītību saņem vismaz par 50% lielāku atalgojumu nekā cilvēki ar zemāku izglītības līmeni. Nerunājot jau par to, ka saskaņā ar jaunākajiem Ekonomikas ministrijas datiem augstākā izglītība divas reizes samazina varbūtību kļūt par bezdarbnieku, salīdzinot ar arodizglītību, un trīs reizes, salīdzinot ar pamatzglītību. Augstākā izglītība ir arī obligāta, lai strādātu pasaules aizraujošākajās profesijās un ieņemtu nozīmīgus amatus.

Arī darba ražīgumam ir tieša korelācija ar izglītības līmeni tāpat kā sabiedrības izglītības līmenim ar valsts ekonomisko attīstību. Īpaši mūsdienās, kad runājam par zināšanu ietilpīgu ražošanu un ekonomiku, kas pieprasa labi izglītotus un domājošus prātus. Tādus, kas spēj adaptēties jaunām situācijām strauji mainīgajā pasaulē. Tāpēc augstskolu uzdevums ir daudz nozīmīgāks nekā konkrētu konkrētā brīdī darba tirgū pieprasītu zināšanu un prasmju iemācīšana. Jo jau pašlaik augstskolās studē jaunieši, kuri nākotnē strādās profesijās, kas vēl neeksistē, un aktualitāti strauji zaudē profesijas, kas vēl pirms gadiem desmit bija ļoti pieprasītas.

Tas nozīmē, ja vēlēsies veidot veiksmīgu karjeru, būs jāmacās visu mūžu, un ar vienu šauru specializāciju nepietiek. Tāpēc pasaulē arvien lielāks pieprasījums ir pēc *T shaped education* jeb *T veida* izglītības, kas nodrošina specializāciju un dziļas zināšanas kādā no izvēlētajām nozarēm un vienlaikus plašu pasaules redzējumu. Tas ļauj vienlaikus būt gan ekspertam (dziļums), gan stratēģim (plašums), kas redz lietas kopsakarībās. Ir pierādīts, ka tieši šādā veidā izglītoti cilvēki ir tie, kuri bauda cieņu ne tikai darba kolektīvā, bet arī plašākā sabiedrībā, jo spēj aplūkot ikvienu situāciju un problēmu no vairākiem skatupunktiem.

Pašlaik tiek runāts, ka veiksmīgai personības attīstībai vajadzīgi vismaz divi "T", divas specializācijas un ka katra no tām dod kvalitatīvu lēcieni karjerā. Īpaši populāri ir izvēlēties specializēties nevis radniecīgās nozarēs, bet atšķirīgās, piemēram, matemātika un filozofija, medicīna un māksla. Darba devējam šāda izglītība liecina par spēju mācīties, kas ir viena no nozīmīgākajām prasmēm. Tieši šāda izglītība ir jāpiedāvā Latvijas augstskolām.

Dr. iur. Jānis Grasis, Banku augstskolas asociētais profesors

Priecē tas, ka respondenti Latvijas augstāko izglītību vērtē nedaudz pozitīvāk nekā gadu iepriekš. Ja vispārīzglītojošās skolas vai arodskolas pamatā konkurē tikai savā starpā valsts ietvaros, tad augstskolām ir jākonkurē brīvā tirgū visā Eiropas izglītības telpā. Jau Latvijas zemnieki pamatoti sūdzas, ka subsīdijas ir diskriminējošas salīdzinājumā ar citu valstu zemniekiem Eiropas Savienībā (ES); savukārt Latvijas augstskolām ir vēl grūtāk konkurēt ar ES valstu augstskolām, kur lielākoties izglītība ir bezmaksas, vai tā būtu Nīderlande vai Somija. Labi, ka transporta izmaksas un augstāka dzīves dārdzība citās ES dalībvalstīs attur Latvijas studentus no došanās uz ārzemju augstskolām.

Patīkami, ka respondenti novērtē augstākās izglītības nozīmi panākumu sasniegšanā profesionālajā karjerā, kas ceļ augstākās izglītības prestižu. Lai arī iegūta augstākā izglītība negarantē panākumus dzīvē, tomēr mans spārnotais teiciens ir: „Profesors par sētnieku var kļūt jebkurā laikā, bet sētnieks par profesoru nevar kļūt.”

Protams, jāņem vērā aptaujas rezultāti, ka darba devēji sūdzas par to, ka esošā izglītības sistēma nesagatavo atbilstošas kvalifikācijas speciālistus (40%) un Latvijas izglītības sistēma nereaģē uz aktuālo pieprasījumu darba tirgū (39%). Te vairāk vajag sadarboties izglītības iestādēm, nozaru ministrijām un darba devējiem, lai risinātu šīs problēmas.

Par galveno problēmu skolās respondenti uzskata disciplīnas trūkumu skolēnu vidū. Varu piekrist. Mēs Eiropā visi zinām savas tiesības, diemžēl aizmirstam par pienākumiem...

Ineta Īvāne, Izglītības un zinātnes ministrijas Vispārējās izglītības departamenta direktora vietniece

Pētījuma dalībnieku atbildes liecina, ka puse Latvijas iedzīvotāju par problēmu, kas steidzami būtu jārisina Latvijas skolās, uzskata disciplīnas trūkumu skolēnu vidū. Šeit būtu jājautā, kā tiek mērīta izglītības kvalitāte? Ja izglītības kvalitātes mēraukla ir disciplīna, tad Latvijas sabiedrībā joprojām pastāv nostalgija par padomju laikiem. Iespējams, šādus rezultātus ietekmējis respondentu vidējais vecums, jo pētījumā tiek atspoguļotas tās tradīcijas, kuras raksturīgas iedzīvotājiem vecuma grupā no 45–54 gadiem. Tās nepārprotami arī ir respektējamas un vērā ņemamas, tomēr izglītības kvalitāti varam mērit arī ar citiem līdzekļiem – pēc centralizēto eksāmenu vidējiem rezultātiem, kā arī skatot skolu kā pakalpojumu sniedzēju.

Disciplīna tika minēta arī jautājumā par to, kas vissteidzamāk būtu jāatjauno vispārīzglītojošās skolās. Respondentu atbildes liecina, ka iedzīvotājiem ir bažas par kārtības jautājumu skolās. Tomēr te jānorāda, ka disciplīna skolā galvenokārt ir atkarīga no skolas administrācijas un paša direktora. Skola, kurai trūkst vīzijas par to, kas tiek darīts, attiecīgi arī cieš no disciplīnas trūkuma. Šajā aspektā vajadzētu aktualizēt arī pedagogu kompetenci un skolēnu motivāciju mācīties. Visi šie faktori ir būtiski, lai skolās spētu nodrošināt nepieciešamo disciplīnu.

Ļoti pozitīvi, ka teju puse – 44% respondentu – uzskata, ka jāiegūst profesionālā izglītība, lai iegūtu labi apmaksātu darbu un veiksmīgi iekļautos darba tirgū. Šādi rezultāti iepriecina, jo profesionālā izglītība līdz šim Latvijā nav lielā godā celta. Mums ir nepieciešami speciālisti ar labām praktiskajām iemaņām, tāpēc profesionālā izglītība ir tā, kas pēdējos gados tiek intensīvi attīstīta. Jāatzīst, ka jau patlaban profesionālās izglītības jomā ir vērojams manāms progress.

Samērā bieži (39% respondentu) minēts, ka Latvijas izglītības sistēma nereaģē uz pieprasījumu darba tirgū. Šeit svarīgs jautājums – vai Latvijas valsts vispār ir definējusi pieprasījumu tautsaimniecībā? Jāsaka, ka pieprasījums drīzāk ir svārstīgs. Savukārt tas, kas pašlaik ir aktuāls, nemaz nav vēl ticis definēts. Pirms neilga laika tika aktualizēts inženieru trūkums. Šī jautājuma risināšanā daudz kas ir ticis darīts, kas redzams studējošo skaita pieaugumā. To visu ņemot vērā, jāsaka, ka izglītība reaģē uz pieprasījumu, cita lieta, ka tas notiek diezgan lēni.

Arī jautājumā par pedagogu jauno izglītības modeli jūtama skepse, tomēr iegūtais rezultāts izbrīnu neraisa. Vairums respondentu uzskata, ka jaunais algu modelis ir tikai pagaidu risinājums. Manuprāt, skolotāju algu palielināšana drīzāk ir nevis pagaidu, bet gan viens no rīcības soļiem. Miljoniem eiro ir ieguldīti izglītības sistēmā, tāpēc nevar apgalvot, ka risinājums ir tikai pagaidu. Tagad gadu no gada mums būs dota iespēja sekot līdzi pārmaiņām un izvērtēt, kādi būtu nākamie uzlabojumi, kas iekļaujami turpmākā darba kārtībā.

Dr.oec. Oļegs Krasnopjorovs, Latvijas Bankas ekonomists

"Baltic International Bank Latvijas barometra" rezultāti neliecina, ka Latvijas izglītības sistēmā pēdējā laikā būtu vērojamas būtiskas pārmaiņas. Vārda "reformas" ilggadējā locīšana Latvijas sabiedrības vērtējumu izglītības sistēmas kvalitātei nemainīja - **ciets trijnieks**. Šis visai pieticīgais **vērtējums ir stabils kopš 2008. gada**, kad Latvijas barometrs attiecīgu jautājumu uzdeva pirmo reizi. Tas nozīmē, ka **lielākā daļa izglītības sistēmas reformu vēl ir priekšā**.

Latvijas sabiedrība ir vienprātis, ka izglītībai ir svarīga vai pat izšķiroši svarīga ietekme uz darba dzīves panākumiem – algu un amatu (89%). Šādu viedokli apstiprina arī mūsu pētījums [par izglītības atdevi](#).

Par vissteidzamāk risināmo problēmu vairāk nekā puse BIB Latvijas barometra aptaujāto jau tradicionāli piemin disciplīnas trūkumu skolēnu vidū. Skaidrs, ka 21. gadsimtā ne siksna, ne skolas forma disciplīnai nelīdzēs. Skolotājam jābūt autoritātei. **Pašreizējā alga ir par zemu**, lai cilvēki, kuri jauniešos radītu cieņu un vēlmi līdzināties, masveidā pieteiktos skolotāju vakancēm.

Turklāt zemas algas ir tikai aisberga virsotne. **Viena no galvenajām Latvijas izglītības sistēmas kropļībām ir uz kvantitāti (skolēnu un stundu skaitu) pamatota plakana algu skala, kas pienācīgi neatalgo (tātad - nemotivē) kvalitāti** (līdzīgu uzskatu pauž OECD eksperti; [sk. lpp.136-142](#)). Pliku entuziasmu uz maizes neuzsmērēsi, tātad censoņiem ir divas alternatīvas – ierobežot savas vajadzības un samierināties ar darba samaksu šajā nozarē vai arī meklēt citu nodarbošanos – ārpus izglītības sistēmas.

Absurdi, bet **izglītības programmu absolventiem, strādājot savā nozarē (izglītībā), alga ir zemāka, nekā pielietojot savas zināšanas un enerģiju citās jomās**¹. Tas var radīt negatīvu atlasī, skolotāja profesijā nokļūstot cilvēkiem, kuri nav paguvuši iekārtoties citur (retorisks jautājums - ko labu viņi var iemācīt bērniem un jauniešiem, neskaitot mācību grāmatas atstāstīšanu?). Turpretī valstīm, kas [PISA reitingā](#) dižojas ar īpaši augstiem skolēnu mācību sasniegumiem, ir raksturīga pozitīva atlase uz pedagoga profesiju (spilgts piemērs - Somija) un būtiskas karjeras iespējas (spilgts piemērs - Singapūra).

Vidējais skolotāju vecums vispārējās skolās nemitīgi pieaug un patlaban ir 48 gadi. Tas ir vairāk nekā jebkurā citā nozarē, turklāt izglītība arī nosirmo straujāk nekā Latvijas tautsaimniecība vidēji. **Nodarbināto cilvēku, kuri ir vecāki par 55 gadiem, Latvijas izglītības sistēmā ir vairāk nekā to darbinieku, kuri ir jaunāki par 40 gadiem**. Pirmspensijas vecuma (55+) pedagogu īpatsvara ziņā ieņemam vienu no pirmajām vietām visā Eiropas Savienībā. Tas rada jautājumus ne tikai par to, kas strādās skolās pēc 10-20 gadiem, kad lielākā daļa pašreizējo pedagogu dosies pensijā, bet arī - kā šāda pedagogu vecumstruktūra iet kopā ar valsts vadītāju iecerēm veicināt augstās pievienotās vērtības produktu ražošanu (kas ir bāzēta uz zināšanām un modernām tehnoloģijām).

Pastāv cieša negatīva sakarība starp vidējo skolotāju vecumu skolā un šīs skolas skolēnu vidējo sniegumu centralizētajos eksāmenos². Citiem vārdiem sakot – **gados jauno skolotāju trūkums** ne tikai ir riska faktors (kas varētu radīt galvassāpes kaut kad nākotnē), bet **nes zaudējumus jau šodien – vāju mācību sasniegumu veidā** (kas nākotnē atspoguļosies zemāka cilvēkkapitāla un dzīves līmeņa veidā).

Skaidrs, ka ar vienu piegājieni visas izglītības sistēmas problēmas atrisināt nevar. Pedagogu jaunais darba samaksas modelis, kas stājas spēkā 2016. gada 1. septembrī, būtiski palielinās algu par slodzi. Nākamais solis būtu panākt lielāku atalgojuma diferenciāciju (maksājot tiešām par pasniegšanas kvalitāti, nevis galvenokārt par stundu un skolēnu skaitu) un skaidri iezīmēt karjeras attīstības iespējas talantīgiem pedagogiem.

¹ Tika ņemti vērā visi citi algu ietekmējošie faktori (dzimums, vecums, izglītība, tautība, reģions, uzņēmuma lielums utt.). Secinājums pamatojas uz CSP Darbaspēka apsekojuma mikro datiem.

² Tika ņemti vērā visi citi skolēnu mācību sasniegumu ietekmējošie faktori (reģions, skolas tips, skolas lielums, pašvaldības sociālekonomiskais stāvoklis utt.). Secinājums pamatojas uz Izglītības un zinātnes ministrijas datiem. Es pateicos Kārlim Būmanim (Rīgas Ekonomikas augstskola) par sadarbību pētījuma veikšanā.
2016.gada augusts

Anita Līce, Latvijas Darba devēju konfederācijas Izglītības un nodarbinātības jomas vadītāja

Aptauja parāda, ka joprojām ir saglabājušies stereotipi par profesionālo izglītību, kuras kvalitāte tiek vērtēta zemāk nekā vidējā vispārējā izglītība vai augstākā izglītība. Ņemot vērā ievērojamus uzlabojumus profesionālajā izglītībā pēdējo 6 gadu laikā, kā arī pieaugošo kvalificētu darbinieku pieprasījumu darba tirgū, šiem stereotipiem pamazām vajadzētu izzust.

Arī viedoklis par to, ka izglītības iestādes "nesagatavo" absolventus darba tirgum, ir visai izplatīts. Tomēr jāuzsver - un daudzi darba devēji to saprot -, ka konkrētām darbavietām "gatavus" speciālistus nav iespējams sagatavot, ja darba devēji paši neiesaistās izglītības procesā – caur prakšu, darba vidē balstītu mācību nodrošināšanu audzēkņiem un studentiem. Tādā veidā jauniešus ir iespējams apmācīt jau mācību laikā un pēc tam uzreiz pieņemt darbā tādus, kas jau pazīst uzņēmumu, tā cilvēkus, darba metodes, iekārtas, iekšējo kultūru. Ja uzņēmums nesadarbojas ar izglītības iestādēm, tad ir jārēķinās ar to, ka, iespējams, būs jāpiesaista tādi darbinieki, kas tajā brīdī būs pieejami tirgū, un visticamāk tāpat būs pašiem jāiegulda jauno darbinieku apmācībā.

Nodarbinātības valsts aģentūra

"Baltic International Bank Latvijas barometra" respondentu sniegtās atbildes uz jautājumiem par izglītības nozīmi nodarbinātības veicināšanā uzrāda pozitīvu tendenci. Proti, pieaug respondentu īpatsvars, kas uzskata, ka izglītībai ir būtiska loma darba atrašanās.

Būtiski, ka uzlabojas arī profesionālās izglītības nozīmes vērtējums – sabiedrība saprot, ka izšķirošais nav iegūtā augstākā izglītība, bet gan darba tirgū pieprasīto profesiju vai prasmju apguve. Diemžēl šai apziņai nāk līdzī sabiedrības salīdzinoši zemais profesionālās izglītības kvalitātes vērtējums.

Pozitīvi vērtējama profesionālās izglītības kvalitātes vērtējuma uzlabošanās. Aptaujas rezultāti apstiprina profesionālās izglītības attīstības virziena pareizību, proti, jāpievērš lielāka uzmanība praksē balstītās profesionālās izglītības sistēmas izveidei, lai tiktu sagatavoti darba devēju vajadzībām atbilstoši speciālisti.

Zaiga Priede, Centrālās statistikas pārvaldes Nodarbinātības statistikas daļas vadītāja

Centrālās statistikas pārvaldes veiktā Darbaspēka izlases apsekojuma dati apstiprina, ka šī gada 2. ceturksnī vecuma grupā no 15 līdz 74 gadiem nodarbināti bija 4/5 iedzīvotāju, kuri ieguvuši augstāko izglītību. Ar pabeigtu vidusskolas izglītību strādājošo bija nedaudz vairāk nekā puse. Tomēr vissarežģītāk darbu atrast iedzīvotājiem ar pamatskolas vai zemāko izglītību – no tiem nodarbināti tikai katrs trešais.

Statistikas dati liecina, ka pamatots ir to 6% respondentu viedoklis, kuri uzskatīja, ka izglītībai nav svarīga loma, lai gūtu panākumus darba dzīvē. Pēc minētā apsekojuma datiem nedaudz vairāk nekā 9% vadītāju ir tikai vidējā izglītība vai pat zemāks izglītības līmenis. Savukārt profesiju grupā "vienkāršās profesijas" 7% nodarbināto ir augstākā izglītība.

Ja analizējam pētījuma respondentu atbildes par to, kāda izglītība nepieciešama, lai atrastu labi apmaksātu darbu darba tirgū, šajā gadījumā statistikas dati, kas raksturo pašreizējo situāciju darba samaksas jomā, atšķiras no pētījuma dalībnieku atbildēm, kuri kā galveno minēja profesionālo izglītību. Pēc apsekojuma datiem 57% iedzīvotāju, kuri ieguvuši arodizglītību vai profesionālo vidējo izglītību, saņem mēneša neto (pēc nodokļiem) darba samaksu līdz 450 eiro, bet 49% - minimālo darba algu vai vēl mazāk. No tiem nodarbinātajiem, kuru mēneša neto (pēc nodokļu) darba samaksa pārsniedza 700 eiro, 67% ir augstākā izglītība, 16% arodizglītība vai profesionālā vidējā izglītība un 12% vispārējā vidējā izglītība.

Dr.pol.sc. Feliciana Rajevska, Vidzemes Augstskolas asociētā profesore, HESPI pētniece

Izglītības sistēma nosaka jebkuras sabiedrības potenciālu. Iepriecinoša ir strauji pieaugoša (+15 procentu punktu no 2011. līdz 2016. gadam) respondentu daļa, kuri uzskata, ka izglītība ir visnozīmīgākais faktors, lai gūtu panākumus darba dzīvē. Vienlaicīgi gan 50% uzskata, ka „izglītībai ir svarīga loma, bet tas nav izšķirošais faktors, lai gūtu panākumus darba dzīvē (citi ir svarīgāki)”. Partiju prakse iekārtot pārvaldē savus cilvēkus diemžēl apstiprina vairākuma viedokļa pamatotību.

Latvijas sabiedrība ir pamatoti visai kritiska savos vērtējumos. To cilvēku daļa, kuri uzskata, ka pēdējos gados izglītības sistēmā vērojama pasliktināšanās, visus gadus ir par 9-12 procentu punktiem lielāka nekā tie, kuri saskata sistēmas uzlabošanos (tādu nekad nav bijis vairāk par 20%). Reformas, īpaši arodizglītībā, ir absolūti neatliekamas.

Neizpratni un satraukumu rada apstākļi, ka par galveno problēmu tiek identificēta disciplīna. Prasās gandrīz vai papildus pētījums par fenomenu, kas slēpjas aiz šī apzīmējuma. Te pārklājās vairāki faktori: gan priekšmetu pasniegšanas kvalitāte un pedagogu cilvēkkapitāls, gan pedagogu un vecāku sarežģīto attiecību vērtējums, gan neapmierinātība ar izveidojušos disproporciju starp bērnu tiesībām un pienākumiem, skolēnu iesaisti pašapkalpošanas sistēmā. Skola prasa jaunu skolotāju un skolotāja tipa maiņu, bet reizē arī sabiedrības attieksmes maiņu pret skolotāju.

Dr. paed. Inga Stangaine, Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības akadēmijas Pedagoģijas fakultātes dekāne

Pozitīva tendence jaušama respondentu viedokļos par to, ka izglītība ir nozīmīgs faktors, lai gūtu panākumus darba dzīvē. 2011. un 2016. gada aptaujas datu salīdzinājums liecina, ka 2016. gadā biežāk nekā pirms pieciem gadiem iedzīvotāji norāda, ka izglītība ir nozīmīgākais faktors labiem panākumiem darba dzīvē. Šāds iedzīvotāju uzskats iepriecina, jo ir atbilstošs darba devēju prasībām pēc kvalificētiem speciālistiem. Protams, panākumus darba dzīvē nenosaka tikai noteikta zināšanu summa, liela nozīme ir darba ņēmēja prasmēm un personībai. Savukārt tās iegūstamas un attīstāmas izglītojoties.

Iedzīvotāju bažas par to, ka Latvijas izglītības sistēma nespēj sagatavot darba tirgū konkurētspējīgus speciālistus, ir saprotamas, jo katrs jauns speciālists savas prasmes pilnveido darot. Tāpēc nav pārsteigums, ka tūlīt pēc izglītības iestādes beigšanas jaunajam speciālistam trūkst pieredzes, taču šajā jautājumā jāiesaistās arī darba devējiem. Tiem ir jābūt pacietīgiem un jāiegulda darbs jauno speciālistu sagatavošanā, lai tādā veidā mēs kopīgi varētu Latvijai nodrošināt labus speciālistus.

Jautājumā par pedagogu jauno algu modeli iedzīvotāju vidū jūtams kritiskums. Saskaņā ar datiem lielākā daļa aptaujāto respondentu norāda, ka jaunais algu modelis ir tikai pagaidu risinājums. Jāpiekrīt, ka algu reformai ir jāiet kopsolī ar kvalitatīvām izmaiņām visā izglītības sistēmā.

Savukārt iedzīvotāju vēlme pēc lielākas disciplīnas skolēnu vidū nav skatāma neatkarīgi no skolēnu ģimenes. Šajā gadījumā atbildība ir jāuzņemas arī vecākiem. Ja netiek īstenots pedagoģijā esošais trijstūris „skola – skolēns – vecāki”, tad praktiski nav iespējams atrisināt disciplīnas jautājumu. Vērtējot disciplīnu no skolas puses, bieži vien tās trūkumu izraisa nepiemērota mācību un organizācijas metožu izvēle. Tā iemesla dēļ RPIVA topošie skolotāji studiju procesā apgūst psiholoģiju un daudzveidīgas mācību metodes, iegūstot prasmi izziņāt skolēna attīstības īpatnības un spēju diferencēt uzdevumus atbilstoši skolēna vajadzībām un individuālajam attīstības līmenim, lai sasniegtu iespējami labākos mācību rezultātus.

Ieva Strode, sabiedriskās domas pētījumu centra “SKDS” sociālo un politisko projektu direktore

Tuvojoties jaunajam mācību gadam, interesanti paanalizēt atšķirības starp gados jaunākiem un vecākiem respondentiem. Lai gan par to, vai Latvija attīstās pareizā vai nepareizā virzienā, gados jaunāko cilvēku (18-24 g.) viedoklis īpaši neatšķiras no vidējiem rādītājiem, runājot par ekonomisko situāciju, jaunie cilvēki noskaņoti nedaudz atzinīgāk: piemēram, Latvijas ekonomisko situāciju par labu atzīst 9% (vidēji: 5%), 13% domā, ka situācija uzlabojas (vidēji 10%), 20% prognozē, ka valsts ekonomikas stāvoklis pēc gada būs labāks (vidēji: 14%).

Arī savu, savas ģimenes materiālo stāvokli šī grupa vērtē mazāk kritiski: to, ka pašreizējais stāvoklis ir labs, atzīmē 21% (vidēji: 14%), bet, ka situācija pēc gada būs uzlabojusies, uzskata 38% (vidēji 20%).

Tiesa, runājot par iespējām atrast labu darbu, pozitīvāk situāciju vērtē nedaudz vecāki cilvēki; par labākām izredzēm norāda 11% aptaujātie vecumā no 25 līdz 34 gadiem un 9% vecumā no 18 līdz 24 gadiem (vidēji 8%). Interesanti atzīmēt, ka ar valdības darbu gan jauniešu grupa apmierināta ir retāk nekā caurmērā (17%, vidēji: 20%), bet nedaudz biežāk atturas vērtēt situāciju (10%, vidēji: 8%).

Raksturojot sabiedrības attieksmi pret izglītību, interesanti detalizētāk paanalizēt tieši gados jaunāku respondentu vērtējumu. Jāatzīmē, ka jaunieši vecumā no 18 līdz 24 gadiem retāk uzskata, ka, lai atrastu labi apmaksātu darbu un veiksmīgi iekļautos darba tirgū, ir obligāti nepieciešama augstākā izglītība (28%, vidēji 36%), jāiegūst profesionālā izglītība kādā pieprasītā nozarē (41%, vidēji 44) vai jāspecializējas nozarē, kurā ir augsts pieprasījums pēc darbiniekiem (30%, vidēji 37%). Lai arī atšķirības nav būtiskas, nedaudz retāk jaunieši arī atzīmējuši, ka labi apmaksāta darba iespējām nav nekādas saistības ar izglītības līmeni (7%, vidēji 4%).

Savukārt, ja novērtē, ko izglītības sistēmā pašlaik vai samērā nesēn iesaistītie domā par tās kvalitāti, jāsecina, ka jaunieši uzlabošanas ir atzīmējuši biežāk nekā caurmērā (21%, vidēji 18%). Tiesa, uz pasliktināšanos šī grupa ir norādījusi nedaudz 2016.gada augusts

biežāk (22%) nekā uz uzlabošanas. Arī respondenti, kuru ģimenēs ir bērni līdz 18 gadu vecumam, uzlabošanas ir atzīmējuši biežāk nekā caurmērā (20%), tomēr uz pasliktināšanos ir norādīts biežāk (28%).

Savukārt, lūdzot detalizētāk novērtēt situāciju, jāsecina, ka jauniešu vērtējums izglītības kvalitātei augstskolās no vidējiem rādītājiem neatšķiras (vidējais rādītājs 5 punktu skalā, kur 5 ir augstākais vērtējums, šajā grupā ir bijis 3.56, vidēji 3.56). Interesanti, ka respondenti, kuru ģimenēs ir bērni līdz 18 gadu vecumam, ir snieguši augstāku vērtējumu (3.64).

Vidējo izglītību jaunieši vērtējuši tikai nedaudz atzinīgāk nekā sabiedrība kopumā (3.38, vidēji: 3.34). Interesanti, ka aptaujātie, kuru ģimenēs ir bērni vecumā līdz 18 gadu vecumam, bijuši atzinīgāk noskaņoti (3.44).

Jāpiebilst, ka, vērtējot problēmas skolās, jaunieši biežāk uzsvēruši labu skolotāju trūkumu (46%, vidēji 42%), sliktu materiāli tehnisko nodrošinājumu (29%, vidēji 20%) un nepietiekami labus mācību līdzekļus (18%, vidēji 15%), bet disciplīnas trūkumu skolēnu vidū par problēmu atzinuši retāk (41%, vidēji 52%).

„Baltic International Bank Latvijas barometra” aptaujas tehniskā informācija

PĒTĪJUMA VEICĒJS	Pētījumu centrs SKDS
ĢENERĀLAIS KOPUMS	Latvijas pastāvīgie iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 74 gadiem
PLĀNOTĀS IZLASES APJOMS	1000 respondenti (ģenerālajam kopumam reprezentatīva izlase)
SASNIEGTĀS IZLASES APJOMS	1003 respondenti
IZLASES METODE	Stratificētā nejaušā izlase
STRATIFIKĀCIJAS PAZĪMES	Administratīvi teritoriālā
APTAUJAS VEIKŠANAS METODE	Tiešās intervijas respondentu dzīves vietās
ĢEOGRĀFISKAIS PĀRKLĀJUMS	Visi Latvijas reģioni (130 izlases punkti)
APTAUJAS VEIKŠANAS LAIKS	No 16.07.2016. līdz 27.07.2016.

SASNIEGTĀS IZLASES SALĪDZINĀJUMS AR IEDZĪVOTĀJU STATISTIKU

	Respondentu skaits izlasē (%) pirms svēršanas	Respondentu skaits izlasē (%) pēc svēršanas*	LR IeM PMLP Iedz. reģ. dati uz 21.01.2016.
KOPĀ	100.0	100.0	100.0
REĢIONS			
Rīga	32.7	32.7	32.7
Pierīga	18.1	18.1	18.1
Vidzeme	10.0	10.0	10.0
Kurzeme	12.6	12.8	12.8
Zemgale	12.3	12.1	12.1
Latgale	14.4	14.4	14.4
DZIMUMS			
Vīrieši	46.9	47.8	47.8
Sievietes	53.1	52.2	52.2
TAUTĪBA			
Latvieši	59.9	58.7	58.7
Citi	40.1	41.3	41.3
VECUMS			
18 - 24 g.v.	12.0	10.3	10.3
25 - 34 g.v.	20.8	20.9	20.9
35 - 44 g.v.	16.7	18.9	18.9
45 - 54 g.v.	19.0	19.1	19.1
55 – 74 g.v.	31.4	30.8	30.8
STATUSS			
Strādājošie	68.1	68.8	
Nestrādājošie	31.9	31.2	
IZGLĪTĪBA			
Pamatizglītība	9.7	9.6	
Vidējā, vidējā profesionālā	59.2	59.1	
Augstākā	31.1	31.3	
PILSONĪBA			
LR pilsoņi	87.8	87.4	
Respondenti bez LR pilsonības	12.2	12.6	

*Dati tika svērti pēc pazīmēm: reģions, tautība, dzimums, vecums.

„Baltic International Bank Latvijas barometra” aptaujā izmantotā anketa

I DAĻA - INDIKATORI

N1. Vai, Jūsaprāt, situācija Latvijā kopumā attīstās pareizā vai nepareizā virzienā?

Pareizā	1
Nepareizā	2
Grūti pateikt/ NA	8

N2. Kā Jūs šobrīd vērtējat Latvijas valdības darbu? Vai Jūs ar to esat...

Pilnībā apmierināts	1
Drīzāk apmierināts	2
Drīzāk neapmierināts	3
Pilnībā neapmierināts	4
Grūti pateikt/ NA	8

N3. Kā Jūs novērtētu pašreizējo Latvijas ekonomikas stāvokli? Vai, Jūsaprāt, tas ir...

Ļoti labs	1
Drīzāk labs	2
Viduvējs	3
Drīzāk slikts	4
Ļoti slikts	5
Grūti pateikt/ NA	8

N4. Vai, Jūsaprāt, Latvijas ekonomikas situācija šobrīd kopumā uzlabojas, nemainās vai arī pasliktinās?

Uzlabojas	1
Pasliktinās	2
Nemainās	3
Grūti pateikt/ NA	8

N5. Domājot par Latvijas ekonomikas stāvokli pēc 12 mēnešiem, vai, salīdzinot ar pašreizējo situāciju tas, Jūsaprāt, visdrīzāk būs...

Ievērojami uzlabojies	1
Nedaudz uzlabojies	2
Nebūs mainījies	3
Drīzāk pasliktinājies	4
Ievērojami pasliktinājies	5
Grūti pateikt/ NA	8

N6. Kā Jūs novērtētu savu/ savas ģimenes pašreizējo finansiālo stāvokli? Vai, Jūsaprāt, tas ir...

Ļoti labs	1
Drīzāk labs	2
Viduvējs	3
Drīzāk slikts	4
Ļoti slikts	5
Grūti pateikt/ NA	8

N7. Domājot par Jūsu un Jūsu ģimenes materiālo stāvokli pēc 12 mēnešiem, vai, salīdzinot ar pašreizējo situāciju tas, Jūsaprāt, visdrīzāk būs...

Ievērojami uzlabojies	1
Nedaudz uzlabojies	2
Nebūs mainījies	3
Drīzāk pasliktinājies	4
Ievērojami pasliktinājies	5
Grūti pateikt/ NA	8

N8. Kādas, Jūsaprāt, šobrīd kopumā ir iespējas Latvijā atrast labu darbu? Vai, Jūsaprāt, tās ir...

Ļoti labas	1
Drīzāk labas	2
Viduvējas	3
Drīzāk sliktas	4
Ļoti sliktas	5
Grūti pateikt/ NA	8

II DAĻA – IZGLĪTĪBA

I1. Kā Jūs vērtējat izglītības kvalitāti Latvijā šādās jomās? Lūdzu, novērtējiet to 5 punktu skalā, kur 1 nozīmē „neapmierinoša”, bet 5 - „teicama”.

		1 – neapmierinoša	2	3	4	5 – teicama	Grūti pateikt/NA
1	Izglītības kvalitāte vispārizglītojošajās skolās (pamatskolas un vidusskolas)	1	2	3	4	5	8
2	Izglītības kvalitāte arodskolās, profesionāli tehniskajās skolās	1	2	3	4	5	8
3	Izglītības kvalitāte augstskolās	1	2	3	4	5	8

I2. Domājot par izglītības kvalitāti Latvijā kopumā, vai, Jūsuprāt, pēdējo gadu laikā ir vērojama uzlabošanās vai pasliktināšanās?

Vērojama uzlabošanās	1
Vērojama pasliktināšanās	2
Nav ne uzlabošanās, ne pasliktināšanās	3
Grūti pateikt/NA	8

I3. Domājot par situāciju Latvijas skolās, kuras, Jūsuprāt, ir trīs vissteidzamāk risināmās problēmas? (Izsniegt kartīti I3! Atzīmēt ne vairāk kā trīs atbildes!)

Slikti materiāli tehniskais nodrošinājums	1
Disciplīnas trūkums skolēnu vidū	2
Pārāk lielas klases	3
Labu skolotāju trūkums	4
Nepietiekama apmācīšanas kvalitāte	5
Vardarbība skolās	6
Zemas skolotāju algas	7
Nepietiekama vecāku līdzdalība	8
Nepietiekami labi mācību materiāli	9
Cita problēma (<i>norādīt!</i>).....	10
Grūti pateikt/NA	98

I4. Kā Jūs domājat, cik nozīmīga loma Latvijā ir izglītībai, lai gūtu panākumus darba tirgū (t.i., atrastu darbu, iegūtu paaugstinājumu, lielāku atalgojumu)? Kuram no šiem apgalvojumiem Jūs piekrītat visvairāk? (Atzīmēt vienu atbildi!)

Izglītība ir visnozīmīgākais faktors, lai gūtu panākumus darba dzīvē	1
Izglītībai ir svarīga loma, bet tas nav izšķirošais faktors, lai gūtu panākumus darba dzīvē (citi ir svarīgāki)	2
Izglītībai nav svarīga loma, lai gūtu panākumus darba dzīvē	3
Grūti pateikt/NA	8

I5. Kāda izglītība, Jūsuprāt, ir jāiegūst, lai atrastu labi apmaksātu darbu/veiksmīgi iekļautos darba tirgū? (Atzīmēt visas piemērotās atbildes!)

Obligāti nepieciešama augstākā izglītība	1
Jāiegūst profesionālā izglītība kādā pieprasītā profesijā un nozarē (metālapstrāde, kokapstrāde u.c.)	2
Pietiek ar vidusskolas izglītību, pārējo nosaka iespēja gūt darba pieredzi	3
Jāspecializējas tajā nozarē, kurā ir augsts pieprasījums pēc darbiniekiem	4
Cits (<i>norādīt, kas!</i>).....	5
Labu apmaksāta darba iespējām nav nekādas saistības ar izglītības līmeni	6
Grūti pateikt/NA	98

16. Es nolasišu vairākus apgalvojumus, kas ir izskanējuši par to, vai Latvijas izglītības sistēma spēj sagatavot darba tirgum atbilstošus speciālistus. Lūdzu, atzīmējiet, kuri no tiem atbilst Jūsu viedoklim! (Atzīmēt visas piemērotās atbildes!)

Latvijas izglītības sistēma nereaģē uz aktuālo pieprasījumu darba tirgū	1
Darba devēji sūdzas, ka esošā izglītības sistēma nesagatavo atbilstošas kvalifikācijas speciālistus	2
Izglītības sistēma sagatavo speciālistus, kuriem, lai sāktu strādāt profesijā, nepieciešama kvalifikācijas celšana	3
Izglītības sistēmā tiek sagatavoti tādi speciālisti, pēc kādiem ir pieprasījums darba tirgū	4
Izglītības sistēmā tiek sagatavoti speciālisti, kuri pēc pieciem gadiem būs pieprasīti darba tirgū	5
Neviens no šiem apgalvojumiem neatbilst	6
Grūti pateikt/NA	8

17. Es nolasišu vairākus apgalvojumus, kas ir izskanējuši saistībā ar pedagogu algu jauno modeli. Lūdzu, atzīmējiet, kuri no tiem atbilst Jūsu viedoklim! (Atzīmēt visas piemērotās atbildes!)

Šis būs vislabākais pedagogu algu modelis, kāds ir bijis Latvijā pēc neatkarības atgūšanas	1
Algu reforma neko nedos, nepieciešamas plašākas pārmaiņas izglītības sistēmā	2
Jaunais algu modelis ir tikai pagaidu risinājums, skolotāji turpinās prasīt algu pielikumu	3
Izmantojot piedāvāto modeli, atalgojums skolotājiem būs pietiekami liels	4
Šīs algu reformas rezultātā daudzi cilvēki atteiksies strādāt par skolotājiem	5
Algu reformas rezultātā daudziem pedagogiem atalgojums pat samazināsies	6
Neviens no šiem apgalvojumiem neatbilst	7
Grūti pateikt/NA	98

18. Laika gaitā dzīve skolās Latvijā ir piedzīvojusi būtiskas pārmaiņas. Kas no šeit minētā, Jūsprāt, vispārīgākajās skolās būtu jāatjauno pirmām kārtām? (Izsniegt kartīti 18! Viena atbilde!)

Stingrāka disciplīna	1
Vieglāka skolēnu izslēgšana no skolas par disciplīnas un citiem pārkāpumiem	2
Skolas formas	3
Dežūras skolas ēdnīcā, klasē u.c.	4
Skolēnu praktiskie darbi vasarā – skolas sakopšana nākamajam mācību gadam, skolas dārza vai citas teritorijas kopšana vasarā	5
Klases nometnes lauku saimniecībās u.tml.	6
Cits variants (norādīt!).....	7
Neko nevajag atjaunot	8
Grūti pateikt/NA	98

Papildu informācija:

Teika Lapsa
 "Baltic International Bank" Korporatīvās komunikācijas vadītāja
 Tāl. 29161561
 e-pasts: teika.lapsa@bib.eu